

Byggemiseren, IV:

Teglværk lægges øde, fordi Ejeren har større Fortjeneste ved at producere Brunkul

En af Aarsagerne til Manglen paa Mursten

omkring i Jylland ligger Teglværker øde og forladt. Tegl-
ingen har nedlagt mange Teglværker gennem Aarene. N
teglværksejer ikke vil slutte sig til Ringen og indgaa
varer det sjældent, at man har et konk

Arbejde
Disse v
over For
Ore Arb
men i
men
De
Stu
nat

Der bliver nu grebet ind mod Spekulationen i Byggegrunde

Det nye Udvalg om Boligbyggeriet vil søge standse Jobberiet

Udvalgets Formand, fhv. Indenrigsminister Dahll om de store Opgaver, Udvalget skal tage op

MINISTEREN, DER

Mødre med Børn og flittige Arbejdere maa sove under

aaben Himmel ...

Københavns Husvilde-Problem

Nu maa Kvinderne gøre Oprør

KAREN-MARGRETHE JOSEPHSEN

skriver om Boligens Indretning som et af de største Samfundsproblemer, og det vil blive dyrt at sidde det over-

Materiale-Sabotage mod Boligbyggeriet

„Materiemangelen“ skyldes bl. a., at Tømmerhandlerne har holdt Træet tilbage af Hensyn til Skatten. — Bruges Cementen En Bresche i Materialemonopolernes Magt til Vandbassiner og Garager?

Bolignøden kan afhjælpes ved hurtig Opførelse af Eenfamiliehuse af danske Materialer

Det ligger indenfor min Tanke at tage Spørgsmaalet om Krisebyggeri op til Overvejelse, udtaler Overborgmester H. P. Sørensen

Ulovlige Sommerhuse bliver nu konfiskeret

Ejerne, der har overtraadt Byggeforbudet, skal idømmes Frihedsstraf eller Bøder

Rigsadvokaten skrider ind. — Den konstateret talrige Overtrædelse

DET er ikke nogen Hemmelighed, at det tre Forbud mod at bygge Sommerhuse er blevet overtrædt i stor Stil siden 1930. Mange vræddige huse er opførte paa denne Maade

Mag. 09.3395 Ro

KARL ROOS

**KAN VI VÆRE
DETTE BEKENDT?**

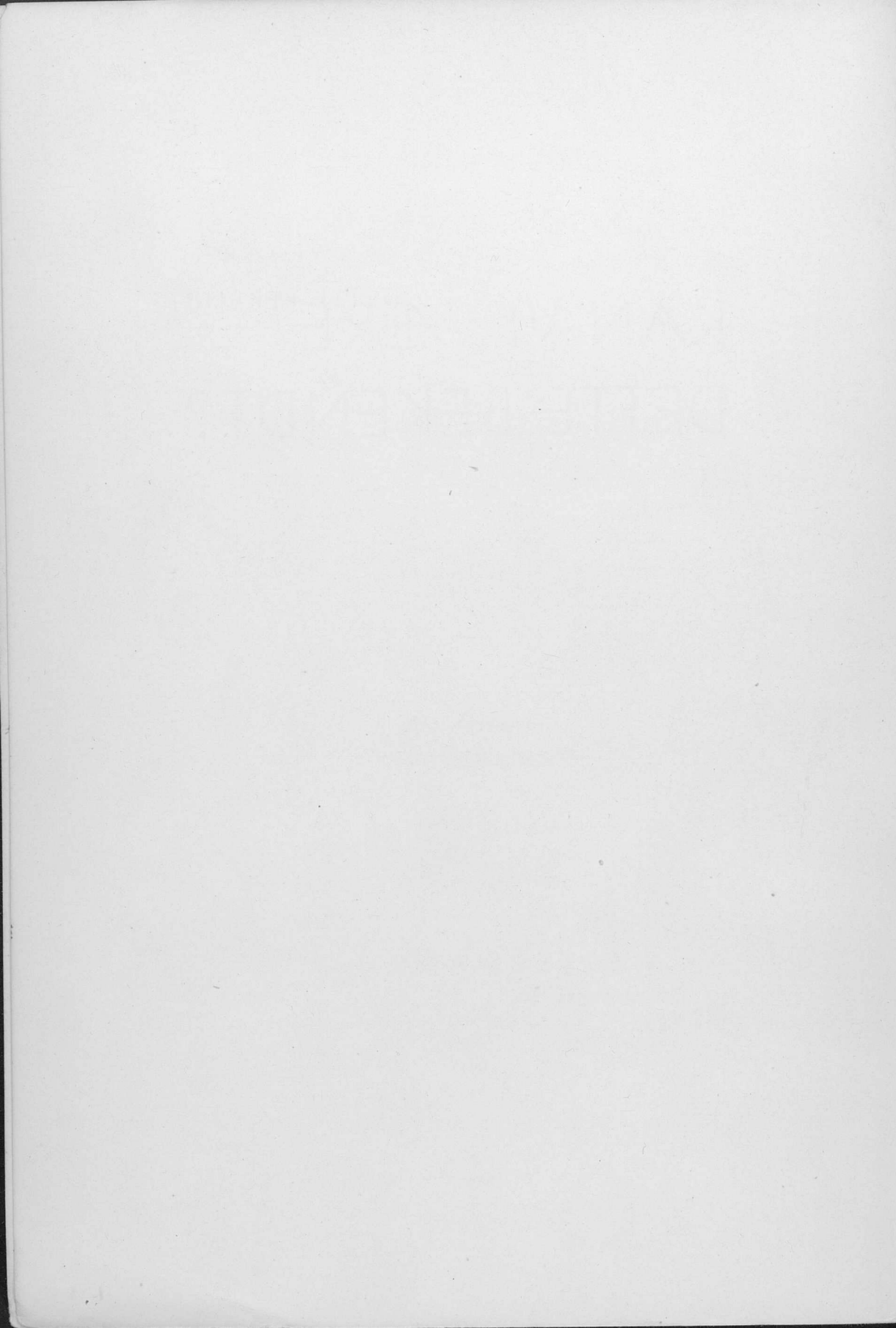

**FOTOGRAFERET AF BROR BERNILD
OG JØRGEN ROOS**

RHB

WESTERMANN

KAN VI VÆRE
DETTE BEKENDT?

KARL ROOS

KAN VI VÆRE
DETTE BEKENDT?

MED FOTOGRAFIER
AF BROR BERNILD OG
JØRGEN ROOS

WESTERMANN

KØBENHAVN 1946

COPYRIGHT BY WESTERMANN'S FORLAG KØBENHAVN 1946

Billedbogen

Nærværende Billedbog vil prøve at give et Signalement af Bolignøden, den vil som et Supplement til de aktuelle Skildringer i Dagspressen fastholde Bolignødens Fysiognomi, saadan som det tegner sig paa Tærskelen til Fyringsperioden i Efteraaret 1946, kort før de lange Vinteraftener, kort før Jul og Nytaar og Januars Sne og Is.

Bolignøden er en Sygdom i Samfundet, og dens Virkninger naar videre end netop til dem, der ingen Bolig kan faa eller maa leve under usunde og alt for smaa Forhold. Den forringer Huse og Stuer og kalder Grimhed frem og daarlig Atmosfære i Stedet for harmoniske og smukke Omgivelser, den fører med sig svære Følgesygdomme, den trænger dybt ned i Menneskenes Sind og kalder Sygdom og Usundhed frem og-

saa der. Den hærger Samfundet og vansirer dets Udseende.

Fotografierne i Billedbogen fortæller hver for sig et og andet om Bolignøden og dens Virkninger. Alle, der har et Ord at skulle have sagt, er enige om, at Bolignøden skal bekæmpes. Endnu har Bolignøden Overtaget i Kampen. Den breder sig, dens Virkninger breder sig ud i hele Samfundet, den fejer Myndigheder og Kontorer over Ende og driver dem, der intet Hjem har, og dem der intet virkeligt Hjem har, ud i ulykkelige Tilstande. Netop nu forbereder den en vældig Vinteroffensiv. Skal den fortsat sejre?

Kan vi være

dette bekendt?

I N D H O L D

Billedbogen	5
Kapitel 1	11
MORGENEN	
Kapitel 2	19
GADEN	
Kapitel 3	29
GAARDEN	
Kapitel 4	37
ROTTERNE	
Kapitel 5	45
LYSET	
Kapitel 6	55
FYRSTEN	
Kapitel 7	63
SAMTALE	

Kapitel 8	69
LÆNGSEL	
Kapitel 9	79
ROSENGAARDEN	
Kapitel 10	93
KUNDSKABENS TRÆ	
Kapitel 11	101
HIMLENS FUGLE HAR REDER	
Kapitel 12	129
SAMTALE	
Kapitel 13	137
AFTENRØDE	
Kapitel 14	153
ØSTERBRO FOR KRISTUS	
Kapitel 15	159
TIMESLAG	

FOTOGRAFIERNE SIDE 5, 15, 32, 39, 43, 46, 67, 71, 94, 118, 121, 127,
160, 161, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170 OG 171 ER OPTAGET AF
JØRGEN ROOS. DE ØVRIGE FOTOGRAFIER AF BROR BERNILD

Morgenen

Det er en meget tidlig Morgen.

Duerne kurrer fra Tagrenden. De første Vækkeure kimer. Endnu er der tomt paa Gaden, men om lidt vil Gadefejeren ses i Billedet. Han vil gabe et Par Gange og saa vil han give sig til at hive Gaarsdagen ned under Rendestensristene. Saa har den nye Dag taget sit Rige i Besiddelse. Mælkevognen drejer ind i Gaden, den kommer fra Vesterbrogades Asfalt, og idet den skifter over til Sidegadens Brosten opstaar under Hjulene en Larm som af tyve Bombemaskiner.

Denne Larm er Fru Ingrid Marianne Hansens Vækkeur.

Hun har sine Drømme.

Da hun var Barn stod hun op naar Hanen galede omme fra Møddingen. Hun tumlede ud af Sengen, kom i Kludene og fik sin Morgenmad. Hun har en Drøm om at sende alle sine Unger ud af Huset, ud paa Gaardens Stenbro, ud i Stalden ud paa Markerne og Landevejen, men naar Mælkevognen buldrer ind i Gaden, gaar hendes Drømme op i Sømmene, saa Marker og Landevej og Gaardspladsen med Vandpost og Hundehus drager hjem og lader hende alene tilbage i en Etværelseslejlighed med syv Børn, som ikke vaagner tidligt og springer i Tøjet og har travlt med at komme ud og faa sig rørt.

Hun har ogsaa en mindre fordringsfuld Drøm: at alle de smaa ligger i et Værelse for sig selv, saa de kunde komme tidligt i Seng og sove uforstyrret. Men nu er der altsaa kun eet Værelse og det er ikke stort og i Køkkenet er der slet ingen Plads.

Nu drømmer hun ikke mere.

Hun er fløjet ud af Sengen og hendes Hænder har ikke Ro et Sekund. Hun ordner og gør ved og sætter Vand paa og klær Børn paa og vasker op og pudser Næser og knapper Bukser og sætter Sikkerhedsnaale, hun binder Sløjfer og Snørebaand og stopper Strømper og renser Negle og putter en 25-Øre i Gasautomaten, hun pudser Sko og fejer Guller, hun hører Lektier og slaar Skilninger og gir Lussinger.

Hun faar de store af Sted til Skole, saa tørrer hun Tjavserne væk fra Panden, staar forpustet stille et Sekund og tænker: Hvad var det nu jeg skulde, og saa vrider hun Tøjet op og begynder at trække det paa Snor fra Stuevinduet ud i Gaarden.

...naufførene ... Lykken.

Mennesket i det moderne Bysamfund sukker efter Plads, mere Plads. De, der ingen Bolig har, er glade for blot at faa et nødtørftigt Logi, men samtidig søger Flertallet af dem, der har en Lejlighed, med Lygte efter en, der er større.

I hele Landet boede der i 1940 ikke færre end 105.000 Familier med Børn eller 40 pCt. af samtlige Familier med Børn i et og to værelses Lejligheder. Samtidig boede 288.000 Familier uden Børn i Lejligheder med tre Værelser og derover.

Det maa bemærkes, at vi i 1940 havde en normal Boligreserve, vi først vil naa op paa igen, naar der er bygget 150.000 Lejligheder.

Ved Boligtællingen i November 1940 var der i Københavns Kommune 4.341 børnerige Familier med ialt 18.113 Børn, der boede i et- og to værelses Lejligheder, saaledes at det gennemsnitlige Antal Personer i disse Lejligheder var henholdsvis 5,1 og 5,6 pr. Lejlighed.

København, Fred

... en Søn ... hejdsmand

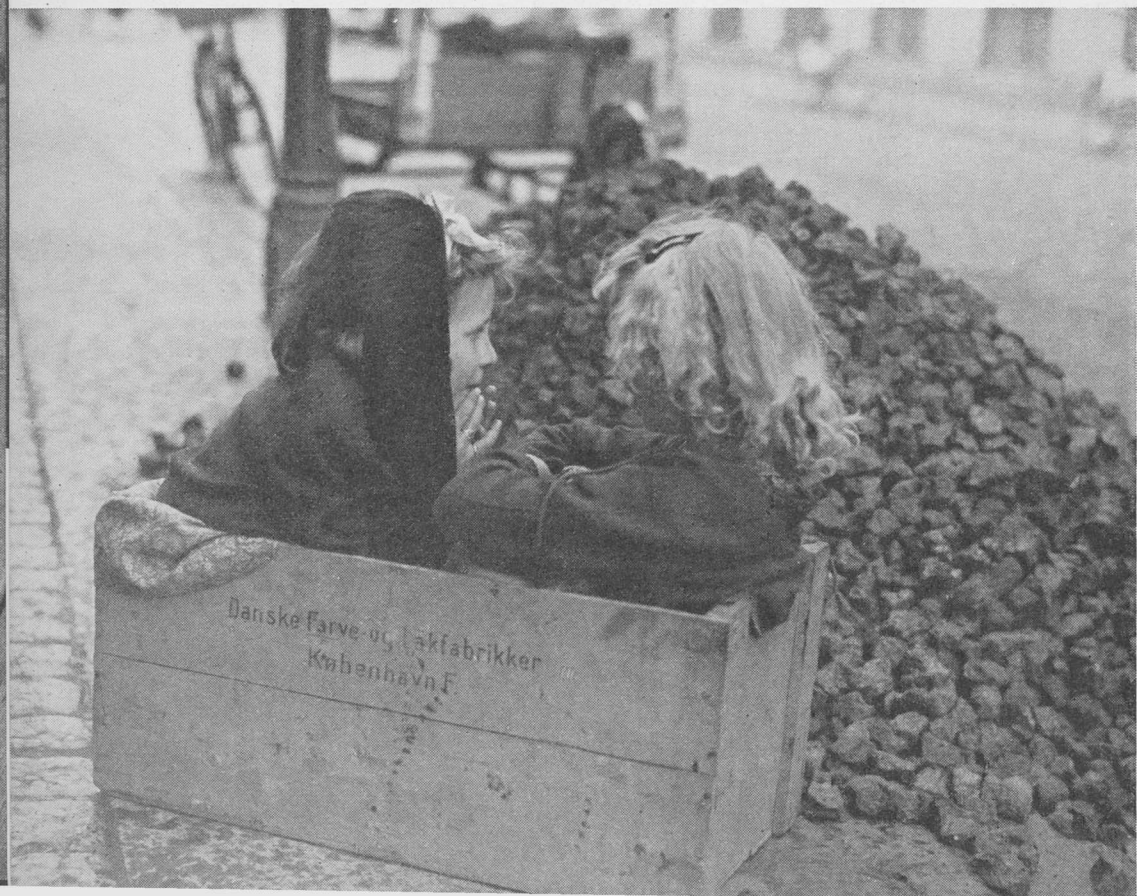
Gaden

Gaden er den store fælles Opholdssal, fyldigt møbleret med Stentrapper i Stedet for Sofaer og med Porte i Stedet for hyggelige Stuekroge. Den er alle Lejlighedernes bedste og rummeligste Stue og Døgnet igennem Skueplads for Familiernes Liv.

Straks fra den tidlige Morgen bliver Ungerne kostet ned paa Gaden, ellers vilde der ingen Muligheder være for at gøre rent i Stuerne og holde dem i nogenlunde Stand. Men Børnene har som Regel Ordre til at holde sig i deres egen Gade og blive inden for Moderens Raabevidde. Nu og da ryger der et Vindu op et Sted paa Façaden og en Kvinde kalder med gennemtrængende Røst Kuldet tilbage til Reden eller kontrollerer, at de smaa ikke har overskredet Grænsen og nu fortaber sig i de tilstødende Gader, hvor for det meste kun Spot og Haan og flade Øretæver venter dem; ingen vogter over Gadens Ære og Anseelse som de smaa, bliver Børnene omme fra den anden Gade nærgaaende vil der ofte med en Stump Kridt, hugget i Klassen, blive ristet dem en Rune af smædende Indhold et Sted paa de graa Mure.

Annie og Eva vilde ikke drømme om at forlade Dannebrogsgade. De tilbringer Time efter Time paa Gaden og de fylder den med Hemmeligheder. Nu har de fundet en Trækasse, som kan rumme dem begge to. I den sejler de langt, langt bort. Bølgerne gaar højt om deres lille Fartøj, Vandet piskes til Skum og graadige Hajer gaar til Angreb den ene Gang efter den anden.

Gaden består af Kørebanen og to Fortove. Paa Fortovene kan der ikke ske noget. Biler, Hestevogne og Cykler er forvist til Kørebanen. Fliserne er Legeplads. For Svend og Arne ligger Spændingen ved Gaden hverken hvor Fliserne er eller hvor Kørebanen er. Den ligger paa Overgangen, men som Tribut til Paabud og Formaninger beholder de altid en Del af Kroppen paa Fortovet. Gaden er som Regel et Vand. De dypper Fødderne i det, prøver hvor dybt og hvor koldt det er og sætter Skibe ud i det. Rendestenen er deres Eventyrverden. Der er afbrændte Tændstikker og Tændstikæsker og Stumper af Indpakningspapir og der er Grus, som kilder Haandfladerne. Men det er en svær Fristelse, hvis der ligger en rød Cigaretæske og lyser ovre i den anden Rendesten.

5,1 og 5,6 pr. Lejlighed.
 København, Fredag
 Da en Søn af Arbejdsmand P. Johansen, Niels Ebbeselig, i Gaar Eftermiddags pludselig og uden at se sig for løb tværs over Kørebanen, af Chauffør Svend Andersen, Brønshøj. Drengen, som var fem Aar, kom ind under Hjulene og fik Baghovedet knust. — Han var død paa Stedet. vi Chaufføren er uden Skyld i Ulykken.

Mennesket i det moderne Bysamfund sukket...

Balsamering af Lig
 udføres
 Transport til Kapel
 med
 Motor-Ligvogn eller Rustvogn.

Det skumrer over Byen. Gaden er stille og kølig. Fra Beværtningerne kommer Støj og Musik og oppe fra Lejlighederne høres Radiostationer imellem hinanden.

Først om Aftenen kan man rigtig se, hvor lang Gaden er. Den er en Uendelighed. Deroppe i Stuerne er de smaa kommet i Seng, og de voksne har faaet Flasker paa Bordet. De halvstore er i Vejen. Gaa ned paa Gaden, blir der sagt til dem, og saa har Vera og Lillian faaet en Frakke paa og er blevet sendt ned.

Her staar de ved Porten til Uendeligheden og har at forblive paa det højre Fortov. Det er Graavejr ude og inde. De ønsker det vilde styrtregne, saa de kunde faa Lov at gaa op igen. Der er ikke ret mange Børn paa Gaden, ingen at lege med. De gaar en Tur op til Vesterbrogade, hvor der er Folk og Sporvogne og Biler, og der staar de og kigger lidt over til Carlton.

— Den er forbudt for Børn, siger Lillian for at understrege at de ikke kunde være gaaet ind, selv om de havde haft Penge. De vender om og driver ned ad Gaden igen. Tiden skal gaa med noget. Lillian, som er den ældste, fortæller Vera noget om Skolen.

— Drengene er saa dumme, synes hun. Det er hende magtpaaliggende, at Vera forstaar, hvor ombejlet hun er. Men Vera er træet i sit Hovede og søvnig.

Aftenen er en Uendelighed.

De gaar og kigger paa Butikkerne.

I en Marskandisers Vindu udsøger Lillian sig et Armbaandsur og en Medaillon. Dem vil hun købe. De vil gøre meget store Øjne i Skolen. Jeg fik dem af min Far i Gaar, vil hun sige.

Gud, hvorfor det, vil de spørge.

— Aa, ikke for noget særligt.

ørneh
v. „Frit For“
arkitekt Carl Frederiksen. Den By
han opfører, er beregnet for M. are-

er an-
ar øn ket at
om Forhold
erlig Inter-
Øjeblik-
der er
restau-
g.
er
af
ed,
ellers
nde med
mig
frem
ngland:
til Maksi-
restaura-
ne
ger,
der
ve
i e-
stau-
idet
bil-
vove
re.
e var
na
e.

Grædende 6-Aars Dreng paa Gaden efter Drikkegilde

Aalborg, Lørdag.

Politiet maatte i Nat. Kl. 3 tage sig af et grædende 6aarigt Barn, som man traf paa Gaden. Barnet turde ikke være alene hjemme, og Moderen var gaaet med sine Gæster efter et Drikkegilde, hvor flere af Gæsterne var saa berusede, at de faldt ned ad Trapperne.

Drengen var derefter trukket i Tøjet for at gaa hen til sine Bedsteforældre, men dem kunde han ikke kalde op. Politiet sørgede for, at Drengen blev anbragt hos Bedsteforældrene, og da det senere paa Natten traf Moderen paa Gaden og meddelte hende, hvad der var sket, blev hun grov.

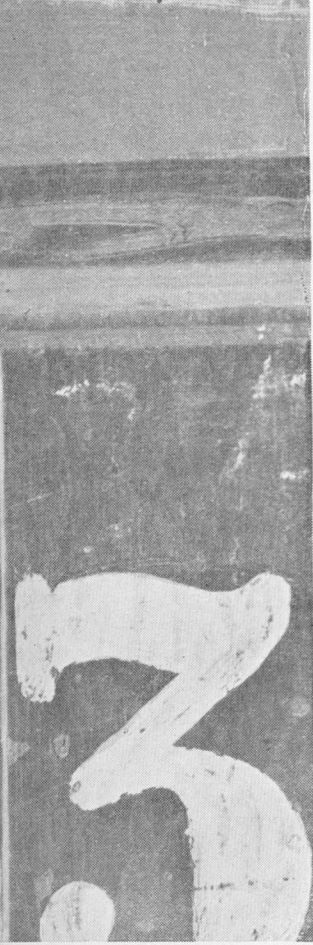
Politiet havde forinden aflagt Besøg i Lejligheden; som kun bestod af en Stue, og det flød med tomme Glas og Flasker efter Drikkegildet. Sagen indberettes nu til Børneværnet.

gifter sig, før de er færdige med at læse, har man planlagt et Kollegium for denne af Uni Jngdom. ratiske Stu Plan

vi
gi
sk
tr
I
frem
in
ess
S
ket
Gru
rant
My
s
Besol
og he
plej
da
Re. Laura
— siger
paa
Indfø
malpr
D
ter
pe
ikke
vil
for
en
bisk
rate
vi
li

Gaarden

AL STØJ OG RAABEN BOLDSPIL OG OPHOLD I PORTE OG GAARDE FORBUDT

Gaarden hører ikke saa meget med til Lejligheden som Gaden gør. Den er uden Spænding og savner Gadens Atmosfære. Den byder ikke paa saa mange forskellige Oplevelser. Tæppebankning, Skraldespande og Lokummer. Det er det hele.

Skraldemændene kommer tidligt om Morgen. De har Skind paa Skuldrene og deres Tøj lugter. De er ikke bange for nogen Ting.

Børnene i Ejendommen tør ikke gaa paa WC nede i Gaarden og oppe i Lejlighederne er der ingen WCer.

PIS

1ste WC
mehr i Kamin 072

Det er forbudt at lege i Gaarden, men Børnene gør det alligevel. Det er forbudt at tegne med Kridt i Gaarden. Det er forbudt at aabne Cykleskurene og det er forbudt at skrive paa dem. Det er forbudt at spille Bold i Gaarden. Det er forbudt at raabe højt nede i Gaarden. Børnene maa ingenting.

Det er forbudt at kaste med Sten og det er forbudt at køre paa Løbehjul og det er forbudt at tage Legetøj med ned og det er forbudt at lade Dukkevognene staa dernede.

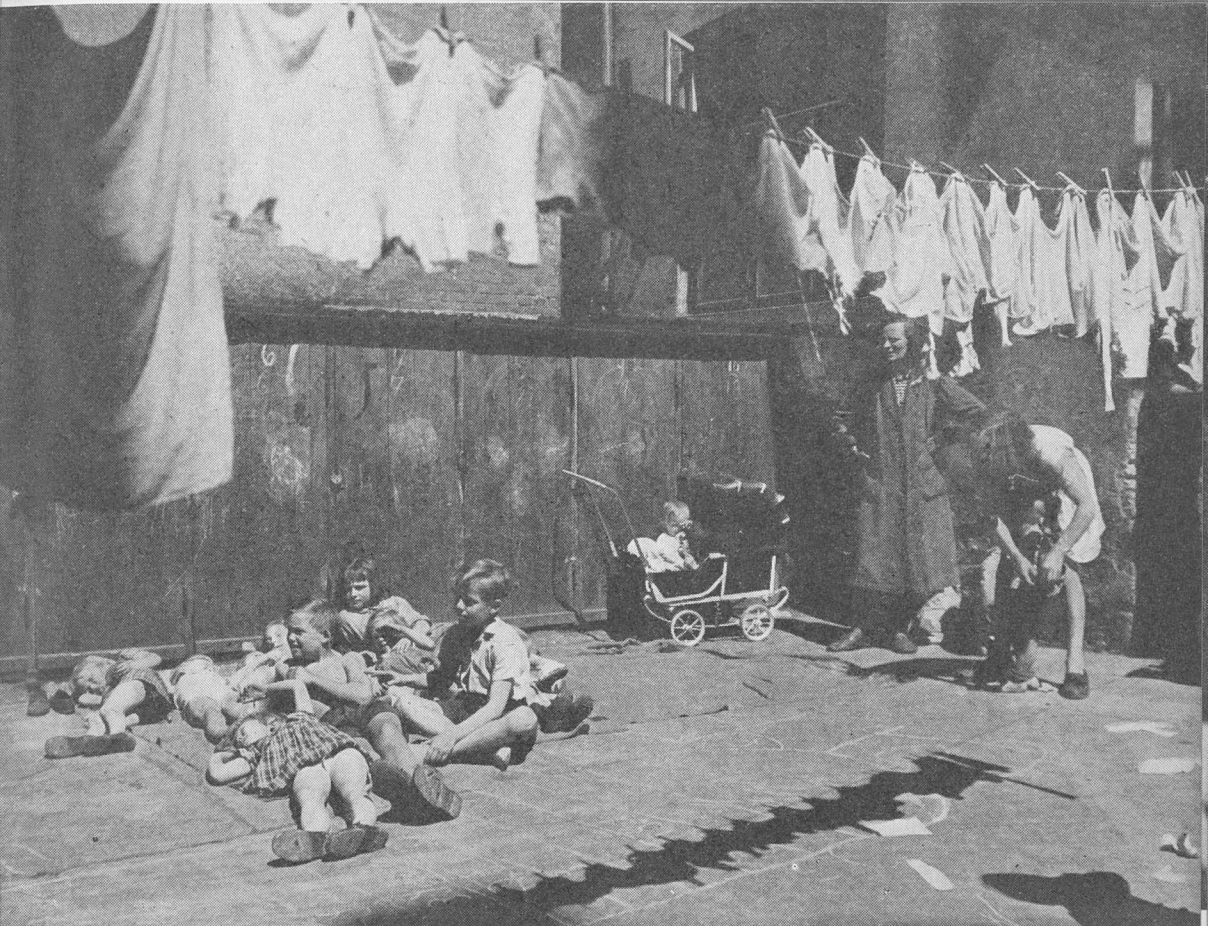

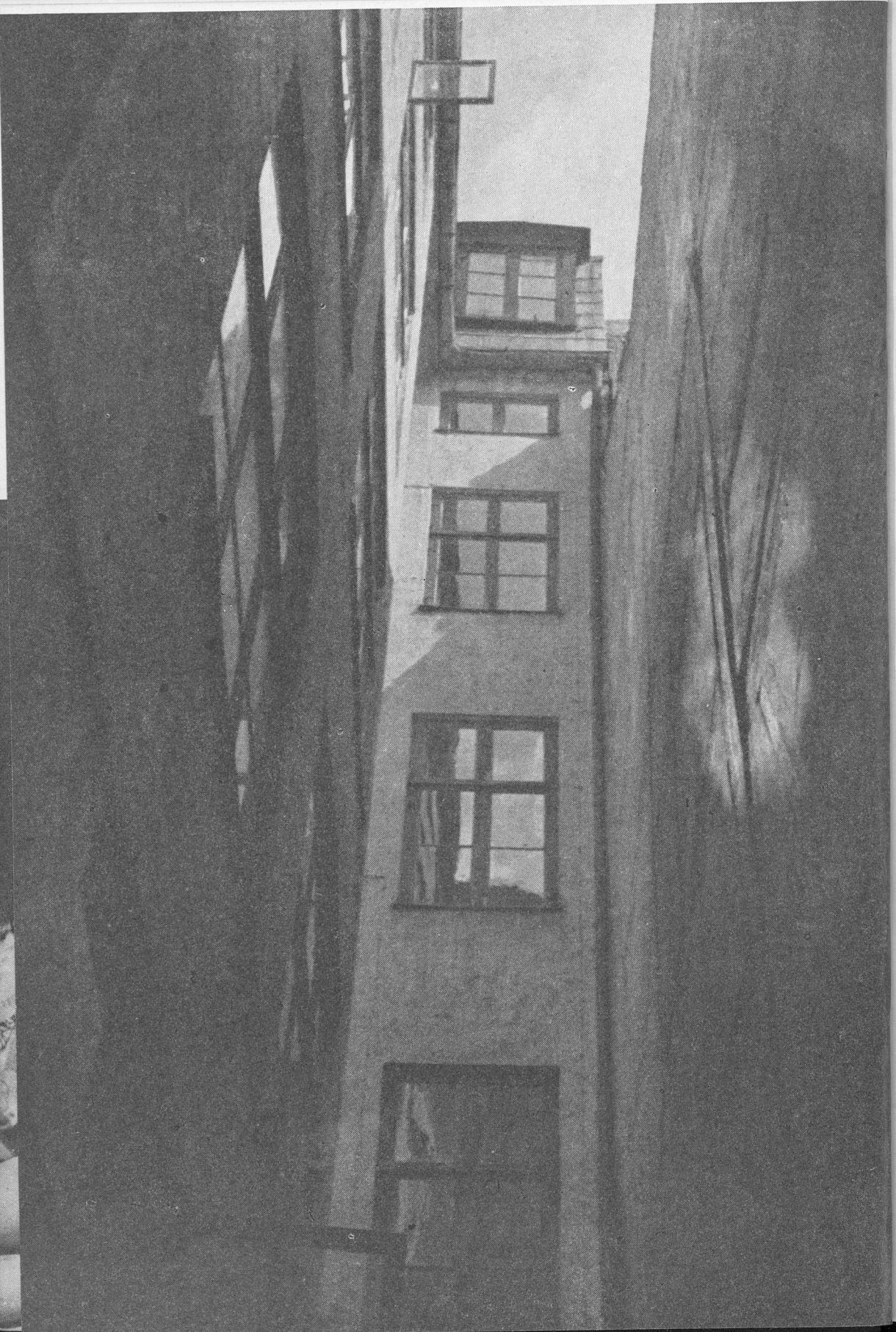
Inde i Byen, oppe paa Etagerne, mærkes det i Ferietiden om Sommeren som en stor Forbedring, at nogle af Ungerne er kommet væk. Der blir bedre Plads til dem, der er tilbage. Der bliver roligere Søvn og mindre Spektakel. De handlende mærker det ogsaa. Trafiken i Gaden kommer lettere over sine Problemer.

De Børn der ikke kom paa Landet har det hele for sig selv.

Midt paa Dagen er det for varmt at lege i Gaden. Omme i Gaarden er der en lysende Firkant af Sol. Dør sover Ungerne til Middag eller døser lidt, holder Fred en Tid, smaaleger. Om sig har de et højt Plankeværk og høje høje Mure. Der er ikke et grønt Græsstraa at pifte i engang. Luften er hed og kvælende og Skraldespandene lugter langt bort med en Em af Fordærv.

Rotterne

Naar Aftenskyggen stiger som et Højvande i Gaden og det begynder at mørkne inde i Stuerne, kommer Rotterne frem nede i Gaarden. De har deres godt skjulte Gange at operere fra og forsvinder derned saa umærkeligt som de er kommet, hvis en Fare skulde vise sig. De er store og fede og lider ingen Nød. Naar Børnene er kommet i Seng og Forældrene er gaaet i Byen, begynder Rotterne at rumstere, og Børnene har svært ved at falde i Søvn. De lytter til Spektaklet. De fede Dyr skriger og piber og laver Støj. De staar paa Hovedet i Skarnekasserne og knuser Flasker, de slæber af Sted med tomme Daaser og spreder Papir og Madrester ud over Gaarden.

Alle smaa Børn er bange for Rotter. Mange smaa Børn nærer en afsindig Angst for de fede graa Fyre. Der gaar Historier i hver eneste københavnsk Rotteejendom om farlige Rottebid, om smaa Drengene, som ikke længere bor i Ejendommen, men inden de flyttede fik Fingrene bidt af, om den Weillske Syge der ramte en hel Familie, og om stridslystne Rotter, der ligger paa Lur efter Børnene nede i Porten.

I Rymsgade, hvor der er Rotter i Tusindvis, lyver Ungerne for hinanden om „den store Rotte“. Den er større end de andre, stor som en Hund. Flere af Børnene har set den, og deres Øjne bliver runde af Angst, naar de fortæller om Mødet med den. Rita er ni Aar og

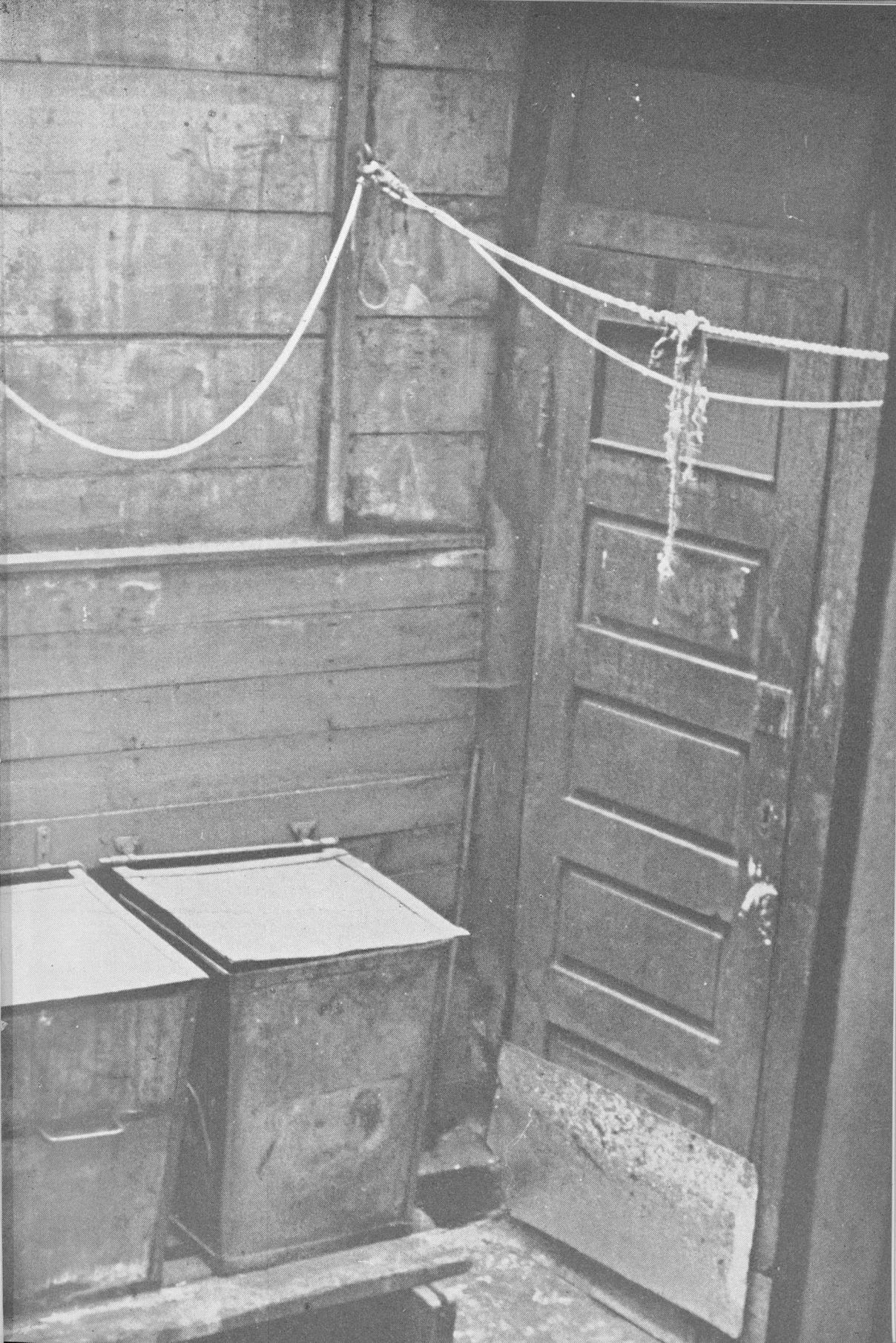
har Husets livligste Fantasi. Rotten er saa stor som en Hund der skal ha Hvalpe, siger hun. Hun fortæller de smaa om den, naar de er kommet i Seng og ligger alene. Og hvis det knager i Træværket ude i Køkkenet, farer de sammen af Angst, Rita med, og tror det er den. Deres Hjerter banker under Dynen som paa fangne Fugleunger. Og stadigvæk piber Rotterne nede i Gaarden.

Omme i Fredensgade er der 8 Lokummer i Gaarden. Det er en Slags Vandklosetter eller rettere eet Vandkloset i 8 Afdelinger. Der lever Rotterne fedt og godt. Oppe i Lejlighederne er der ingen WC, men det er næsten kun de mandlige Beboere der bruger Gaardklosetterne, for Kvinderne tør ikke og Børnene tør slet ikke. Ved højlys Dag ser man voksne Mænd gaa derned med Nøglen i den ene Haand og en Stok i den anden. Før de gaar ind, banker de nogle Slag paa Døren med Stokken. Saa aabner de forsigtigt og raaber Hiiisssjii, som naar man forjager en Kat. Og saa gaar de ind, men lader Døren staa aaben! De 8 WCer er beregnet til 80 Familier. Der gaar fire eller fem Mennesker paa hver Familie. Det er 400 Mennesker. Samtlige Lejligheder bruger Køkkenvasken som Pissoir. Rotterne tyranniserer dem til det.

De løber ind i Opgangen, de baner sig Vej gennem Murværket til Køkkenerne, de er set i Soveværelser og Opholdsstuer. De hypnotiserer de smaa Børn, skønt de praktisk talt aldrig ser Rotterne selv, de skræmmer de større Børn fra Vid og Sans, og de øver Terror mod samtlige Beboere direkte og indirekte.

Det er henne i Østervoldgade 32, og Klokken er halvni Aften. I Gaarden, som ikke er større end et Kammer, er der et Par Retirader, inde i det ene sidder Viola. Hun er ikke mere end syv Aar, og hun vilde helst blive oppe, men maa ikke. Hun skal gaa ned. Hun sidder og snakker højt.

Rotte, siger hun kælent, lille Rotte! Du skal ikke være bange. Er du bange, lille Rottttteee? Det skal du ikkkeee. Rotte — jeg siger til Far at han ikke maa sætte Fælde op, ikke ogsaa, Rotte. Lille Rotte, du skal ikke være bange.

Byen med de aabne Skraldevogne:

Hvad Skraldemanden selv mener

Stivkrampe, Tuberkulose og Meningitis lurar paa Renovationsarbejderen

Hvad siger Skraldemanden selv om sit forhistoriske Køretøj? Vi træffer ham i Peter Hyidtfeldstræde. Thygesen hedder han, og han er Formand for Dagrenovationsarbejdernes Klub under Kuskenes Fællesforbund. Han har Skraldespanden højt paa Nakken, og med et Kast af stor Rutine tipper han Indholdet op i Vognen. Der skal Øvelse til alt.

— Maa vi kalde Dem Skraldemand, siger vi til Hr. Thygesen.

— Ja, værsgo, mig generer det ikke.

— Hvad var der i Spanden, De nu tømte?

— Ja, hvad var der? Lidt af hvert vel sagtens. Tomme Daaser, Køkkenaffald, Papir og, hvad Folk ellers smider paa Mødingen.

— De kan vel næsten aflæse Tidens Konjunkturer i Skraldespandens Indhold?

— Det kan jeg. De skulde have set Skraldespandene straks efter Kapitulationen i Fjor. Det flød med kasserede Madvarer, Gryn-pakker, Konserver, Brød ... det var Hamstringslagrene, der blev sendt ud paa Lossepladsen. Det var Synd med al den gode Mad, der saadan gik tabt. For Resten finder vi stadig Brød og andre Spisevarer i Spandene, naar vi kommer. Det er ofte utroligt og skammeligt, hvad Folk smider væk. Men noget har det hjulpet, at L.A.B. har iværksat Spildindsamlingerne.

— Piller De saa ikke selv det brugelige Affald op?

— Det maa vi ikke. Ikke saa meget som et muggent Brød maa vi fjerne. Det skal altsammen ud paa Lossepladserne, hvor »Klunserne« tager sig af det, der kan bruges.

Det ender paa Lossepladsen

— »Klunserne«, er det ikke et særligt Folkefærd?

— Det kan man godt sige. De har eksisteret paa Lossepladserne lige saa længe, som Skraldevognene har kørt derud. I mange Jobbet gaar i Arv fra Slægt til Slægt.

sige, at Laagene, de store Flager, altid skal kunne lukkes til.

— Hvad mener Skraldemændene selv om Renovationsystemet?

— Vi mener, at det er ad Hedehusene til, og fuldstændig forældet. Man har snakket og snakket og snakket om en Forbedring, men lige meget eller lige lidt, er det blevet til, bortset fra Forsøgene i Gammelholmdistriktet. Frederiksberg er langt foran København, for ikke at tale om Gentofte, Odense og Aarhus.

— Hvor gamle er Vognene, De kører med?

— 40—50 Aar velsagtens.

Smittelaren lurar paa os

— Det er et meget sundhedsfarligt Arbejde, De har?

— Det kan man roligt sige. Men hele vort Renovationsvæsen er jo i det hele taget højst uhygiejnisk.

Værst var det under Besættelsen og i Tiden, lige efter. De skulde vide, hvad vi kørte bort fra Kaserner og Flygtningelejre. Man bliver syg ved Tanken. Det egner sig slet ikke til at komme paa Tryk. Men tænk bare paa de Bjerge af Halm, vi maatte læsse op i Vognen og køre gennem Byen. Det var faktisk hele Læs af Smittestof, der rullede gennem den tætpakkede By, lige igennem Mylderet. Man skulde tage engang og undersøge, hvad der er kommen af Sygdomme fra Lossepladser og Skraldekasser. Vi Skraldemænd er naturligvis især udsatte. Tuberkulosen og Stivkrampe slaar ofte ned iblandt os. For kort Tid siden fik en Kammerat Meningitis. Han, som før var stærk og sund, er nu nedbrudt og adslagt, netop et af Ofrene for Svineriet i Flygtningelejrene. Kuskenes Formand Ellegaard maa saamænd endnu ligge og tinge om, hvilken Hjælp Manden skal have. For Resten er vi ofte blevet afvist, naar vi har stillet Krav med Hensyn til vor personlige Hygiejne. Vi ansøgte om Overtrækstøj. Det blev afslaaet. Nu maa vi tage vore smudsige Arbejdsklæder med ind i vore Hjem. De fleste af os bor i Smaagaderne, hvor der ikke er meget Plads i Stuerne. Vi søgte ogsaa om et Levetimationskort, der gav os Adgang til kommunale Badeanstalter, det blev

og vend. komm. end at Udbru fra H deres ske & bi Me ken mar gerta. en Om ren ha er ko fort I somn ning for, vi kan for Ar

Rets i Lejr

— Er ser i Lejr — Ikk turlligvis og vi har der har bliver Sager unde ege an sa cenratif ny Lejr v anbringer Nazismen i Lejrene tere Str

Der Flyg

— sig, a ninge — snar økon ring ger A

Lyset

Det er midt om Sommeren. I lang Tid har det regnet, men nu staar Varmen ret op i den blaa Uendelighed. Nede ved Søerne er der en Anelse af noget svalt, men Ænderne daser i uflyttelig Ro og Skibene bevæger sig kun i Snor. Lyset er hvidt og blændende, Raadhuspladsen er uden Skygge og tom for Mennesker, i Botanisk Have er Luften fyldt af Blomsterdufte og paa Havens Bænke sidder med en opslaaet Bog i Skødet og Hovedet lænet tilbage de unge Piger og bliver brune som i Troperne. Den almægtige Sol har taget Byen ind til sig i et sommerligt Favntag.

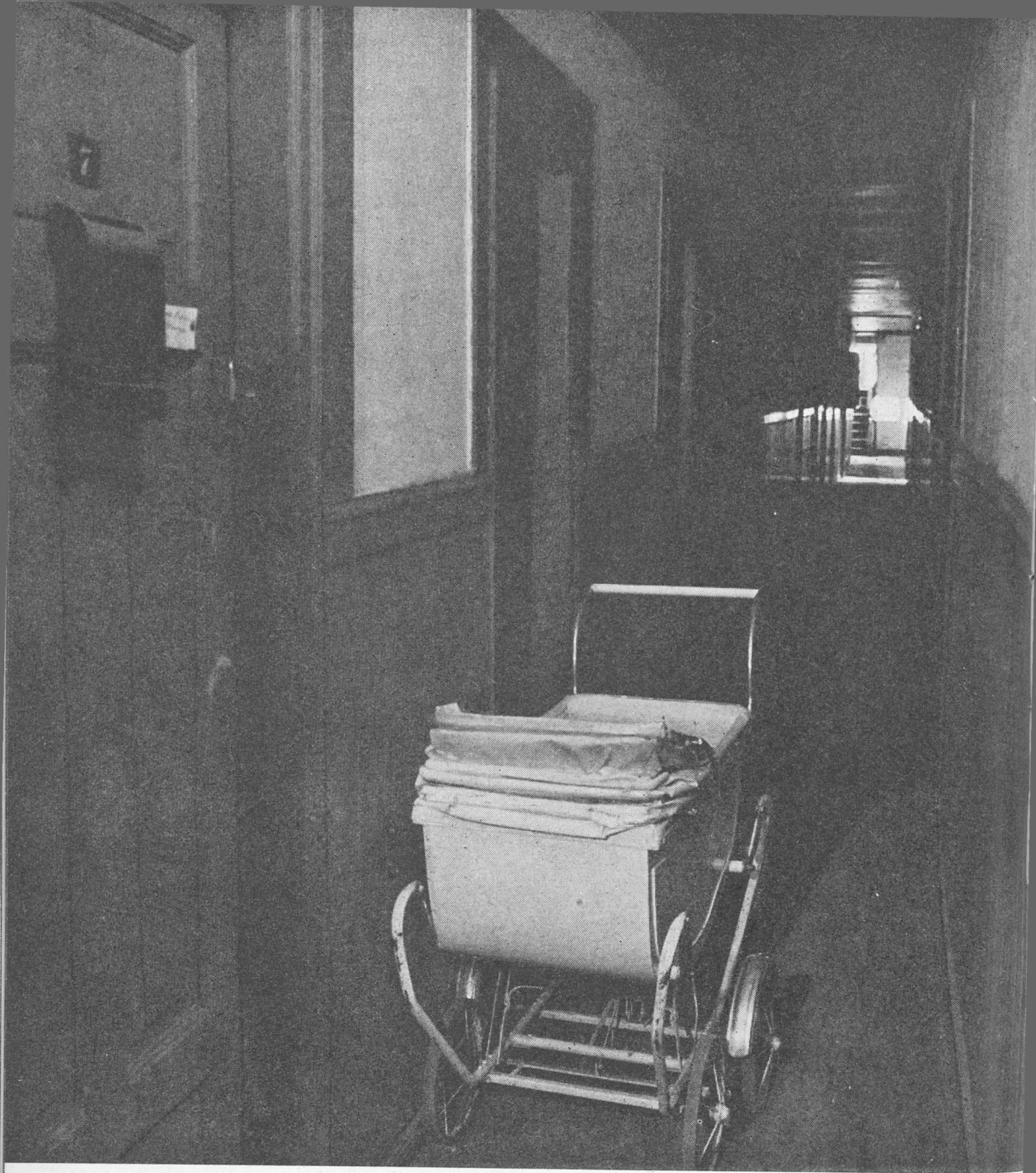
Ikke et Blad rører sig. Sollyset nedfælder sig i Planter og Mennesker, Jordbærrene gløder under de grønne Blade, der opstaar søde Længsler i umodne Reineclauder og Hylden faar travlt med at afblomstre.

Karl Erik maa ikke gaa alene ned til Søerne, og der er ingen hjemme som kan tage ham med. Han bor oppe paa tredie Sal i Lejlighed Nr. 5, og naar han stiller sig uden for Døren for at se om der snart kommer nogen, ser han langt borte for Enden af Gangen hvilket fantastisk Sommergejr det er i Dag. Det har ogsaa kunnet lugtes hele Dagen. En sødlig Duft af Forraadnelse stiger op fra Gaardens Skakt og slutter sig sammen med Opgangens mugne Luft. Hele Ejendommen er saa stille som en Søndag Morgen. Der er bare en Skrigeunge nedenunder, som vræler og aldrig vil holde op.

Hvis Karl Erik vidste det, vilde han gaa to Etager ned. Der staar nemlig Laila og ved heller ikke, hvad hun skal tage sig for. De kunde slaa sig sammen og lege Haren og Skildpadden. Det er en Leg man kun kan lege i en Korridorejendom, hvor der er Opgang i begge Ender af Korridoren. Man begynder helt oppe og tar alle Gangene, idet man skifter Etage efter hver Gang. Man begynder i hver sin Ende af den øverste Korridor og den der kommer først ned har vundet. Fidusen er at springe en Etage over, ligesom Skildpadden sprang en Roerække over, men hvis det bliver opdaget, har man tabt.

Skrigeungen bliver ved og bliver ved. Den ligger med høj Feber og maa ikke komme ned. Dens Vogn staar uden for paa Gangen. Hvis man vidste der ikke var nogen hjemme kunde man rulle en Tur med Vognen. Men det gider man ikke alligevel. Skrigeungen er altid syg. Hele Huset er fyldt af syge Skrigeunger. Karl Erik har en lillebitte Søster, den allermindste af dem allesammen, hun er ogsaa en Skrigeunge, men hun ligger heldigvis henne paa Blegdamshospitalet.

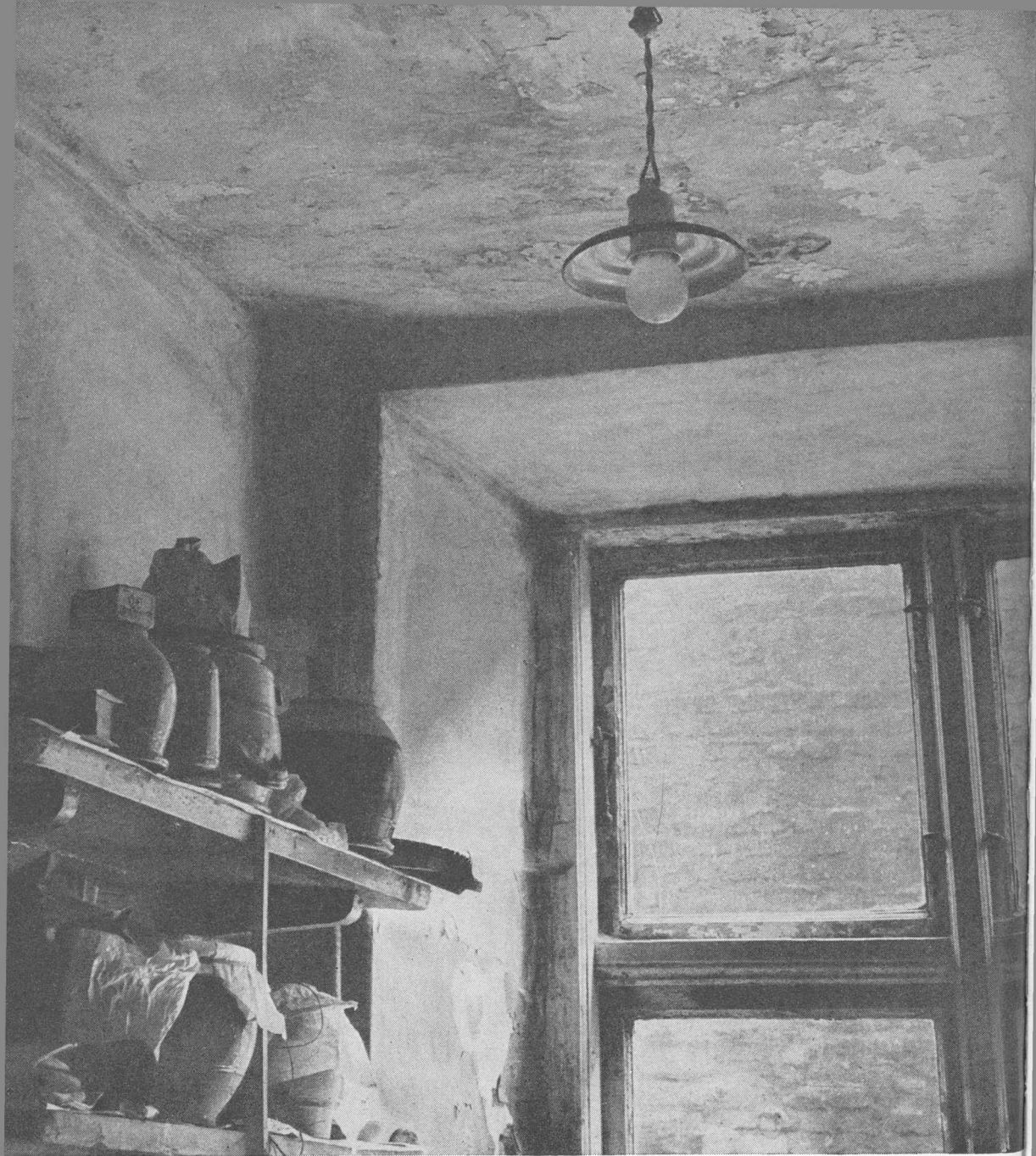
I Katakomberne i Fredensgade brænder svage elektriske Pærer, Automatlys, som tændes og slukkes Dagen igennem. Her hersker den evige Mørklægning, Kælderluft og Kælderlys helt op til femte Sal, og inde i Lejlighederne er der et vedvarende Mørke, som end ikke lader sig forjage paa himmelblaa Sommerdage. Hundreder af Familier er Aar efter Aar henvist til at forblive i deres smaabitte Lejligheder, som aldrig oplever nogen Art af Vedligeholdelse. Dagens Timer bliver øde og graa, øde som de lange Gange og graa som de graa Mure. Træthed og Mismod slaar ud som Fugtpletter i Sindet. Hvorhen Beboerne ser, øjner de kun Forfald og Skygger. Og hvis de store Børn ser op fra Bogen, medens de læser Lektier, standses deres Blik af Muren faa Meter fra Vinduet. Den stiller sig imellem dem og Naturen, imellem dem og Livet og den lammer med sine Hundreder af ens Mursten al deres Fantasi. De lever i en Atmosfære, hvor alle Oplevelser udebliver. Det er den samme Atmosfære, der gentager sig i Nansensgade og Eskildsgade, i Stengade, Slotsgade, Prinsessegade, i Dusin efter Dusin af lange københavnske Gader, i Snese efter Snese af københavnske Ejendomme. Varmen løsner Kalken og Regnen skyller Pudset væk, Sommeren og Vinteren gaar hærgende hen over Bygningerne, Kulden gaar gennem Døre og Vinduer, Ruderne er løse, fordi Kittet skaller af, det drysser ned fra det skjoldede Loft, Tapeterne buler og revner og Rotterne morer sig.

Kommissionen har endvidere i Aarets Løb beskæftiget sig indgaaende med Spørgsmaalet om de saakaldte »Korridorejendomme« og Mulighederne for ved Ombygninger at tilvejebringe større brandmæssig Sikkerhed for Beboerne i disse ogsaa i hygiejnisk Henseende saa uheldige Bygninger. Desværre er de foretagne Undersøgelser resulteret i, at man dels under Hensyn til Bolignøden og dels paa Grund af de vanskelige Byggeforshold og høje Byggepriser har maattet stille disse Sager i Bero, indtil mere normale Prisforhold indtræder.

KØBENHAVNS BOLIGKOMMISSIONS AARSBERETNING 1945

Fyrsten

Der er Boliger, alt for mange Boliger, hvor Lyset holdes ude og Vinduerne daarlig taaler at aabnes af Mangel paa Vedligeholdelse; Køkken og Stue og Sovekammer gaar i eet, een Gang aabnet forbliver Dørene aabentstaaende, Inventaret forhindrer Op- og I-luk-

ning, og derved fordeles jævnt over Lejligheden de uhaandgribelige Spor af Kostens Tilberedelse, en gennemtrængende Duft af Kaal og Flæsk, en fortættet Damp af Ugens Maaltider, som sætter sig i Gardiner og Betræk og bliver hængende i Tøjet. Der er Boliger, hvor Udluftning er teknisk umulig, man frembringer ingen Gennemtræk naar Hulen kun har Aabning til een Side, saadan er det med Korridorlejlighederne og med talrige Barakker. Luften derinde er stillestaaende som en Erindring. Det er i denne Staldlugt de lever og lider og elsker og faar Børn, alle de arme, som Samfundet kun kan henvise til at bo med Taalmod under de Forhold, der nu engang eksisterer.

Og Dampen fordraaber sig og siver ned ad Vægge, der er fugtplettede og hvor Muggen breder sig, om Vinteren hænger der Isflager inde i Lejligheden, før man faar fyret op, og alle Slags Sygdomme vandrer sejrende fra Stue til Stue og Hjem til Hjem, binder de smaa Børn til Sengene og borer sig umærkeligt ind paa de voksne.

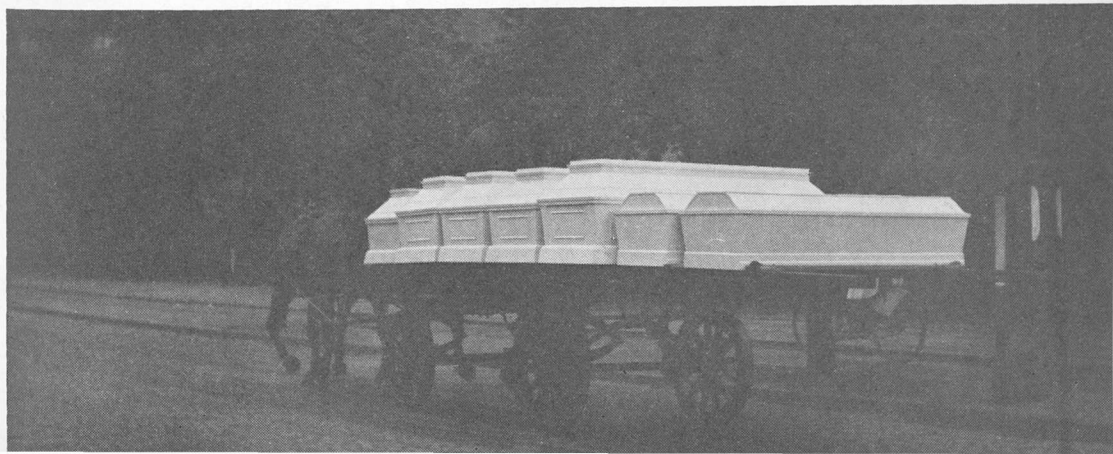
Hosten kan være saa vedholdende, at man ikke kan sove for den selv og ikke kan undgaa at vække de andre. Om Natten, hvis man kommer ind i en af Gaardene, hvor der er lydt og hvor alle Lyde bliver stærkere af at ramme imod de høje Mure, vil man høre, hvordan der hostes. De smaa har Bronchitis og de store hoster hult. Der ligger en Moder med en Sengfuld Unger, hun har ingen Udvej for

at give dem et andet Rum, de sover trygt og lunt op ad hinanden, men hun ligger med et Lommetørklæde for Munden. Aabner hun Vinduet, kommer Nattekulden ind til de smaa. Det er ikke muligt for hende at sove. Hun vil ikke tilbage til Sanatoriet. Hun prøver at holde Hosten tilbage, hun vil tvinge den til Ophør, men det jager i hendes Bryst, og hun ved, at hun ikke kan kue den. Falder hun i Søvn en Timestid, vaagner hun med svedende Pande. Hør, hvor hun hoster, siger Nabokonen til sin Mand. Jeg tror hun er smækfuld af Tuberkler. Om Morgenen lægger hun Lommetørklædet til Vask. Det er gennemvædet af hendes Blod.

Hun har i to Aar prøvet at komme bort fra Lejligheden. Lægen har forbudt hende at bo der. Men Boliganvisningen kan ikke hjælpe hende. Hun maa være glad over at have Tag over Hovedet. Indtil fornylig har hun været smittefri. Det er endnu kun hende selv, der er klar over at hun nok ikke er det længere. Hun tør ikke gaa til Lægen og faa Vished. Men hun gør det vel en Dag. Manden kan ikke passe Børnene.

Og imedens drager Bolignødens Fyrste Tuberkulosen sejrssikker fra Lejlighed til Lejlighed, fra Seng til Seng, fra Mund til Mund, han kysser de smaa Godnat og lytter i de tidlige Morgentimer til Hosten som stiger dem af Brystet.

Tuberkelbacillens Opdager, *Robert Koch*, tillagde Boligerne en stor Indflydelse paa Lungetuberkulosens Udbredelse og lagde særlig Vægt paa Soveværelserne. Tuberkulosen overføres — i al Fald i en Række Tilfælde — ved Draabeinfektion, der let kan finde Sted, naar en smittende Tuberkulosepatient dæler Soveværelse med andre, især hvis Soveværelsets Rumfang er lille. Samlivet med Patienter, som har Lungetuberkulose i smittende Former, kan være ufarligt, naar Patienterne er i Stand til at tage de fornødne Forholdsregler, men dette er næsten ikke muligt under indskrænkede og daarlige Boligforhold. Baade Antallet af Værelser i Lejligheden og Størrelse af Gulvareal og Rumfang pr. Beboer har Betydning. Da Tuberkelbaciller i nogen Tid holder sig levende i tørret Tilstand, kan Støvet i Værelser, hvor Tuberkulosepatienter har opholdt sig, være smittende, og Værelsernes Renlighed er derfor vigtig, men vanskelig at gennemføre i slet vedligeholdte Boliger.

Indskrænkede Boligforhold kan altsaa begunstige Smittespredningen fra en tuberkuløs. Desuden er det en almindelig Mening, at Modstandsevnen mod tuberkuløs Infektion nedsættes hos Personer, der lever i mørke, fugtige og daarligt ventilerede Boliger. Fuldgyldige Beviser herfor findes ikke, men Anskuelsen støtter sig paa en Række paalidelige Iagttagelser. Efter den københavnske Centraltuberkulosestations Erfaringer findes der f. Eks. forholdsvis mange Tilfælde af Tuberkulose af Lungetuberkulose i Kvarterer af Byen, som har daarlige Beboelser.

Ernæringen, der har saa stor Betydning for Modstandsevnen mod Tuberkulose, kan ogsaa til en vis Grad paavirkes af Boligforholdene, nemlig naar Køkkener og Spisekamre er daarlige.

Opholdet i fri Luft styrker Modstandsevnen mod Tuberkulose, maaske især gennem Virkningen af Sollys. Denne Virkning gør sig navnlig gældende over for de Tuberkuloseformer, der optræder hos Børn (Kirteltuberkulose, Knogletuberkulose m. fl.) og tætbyggede Beboelseskvarterer med mørke Gaarde og uden aabne Pladser bidrager derfor til Udviklingen af Børnetuberkulose.

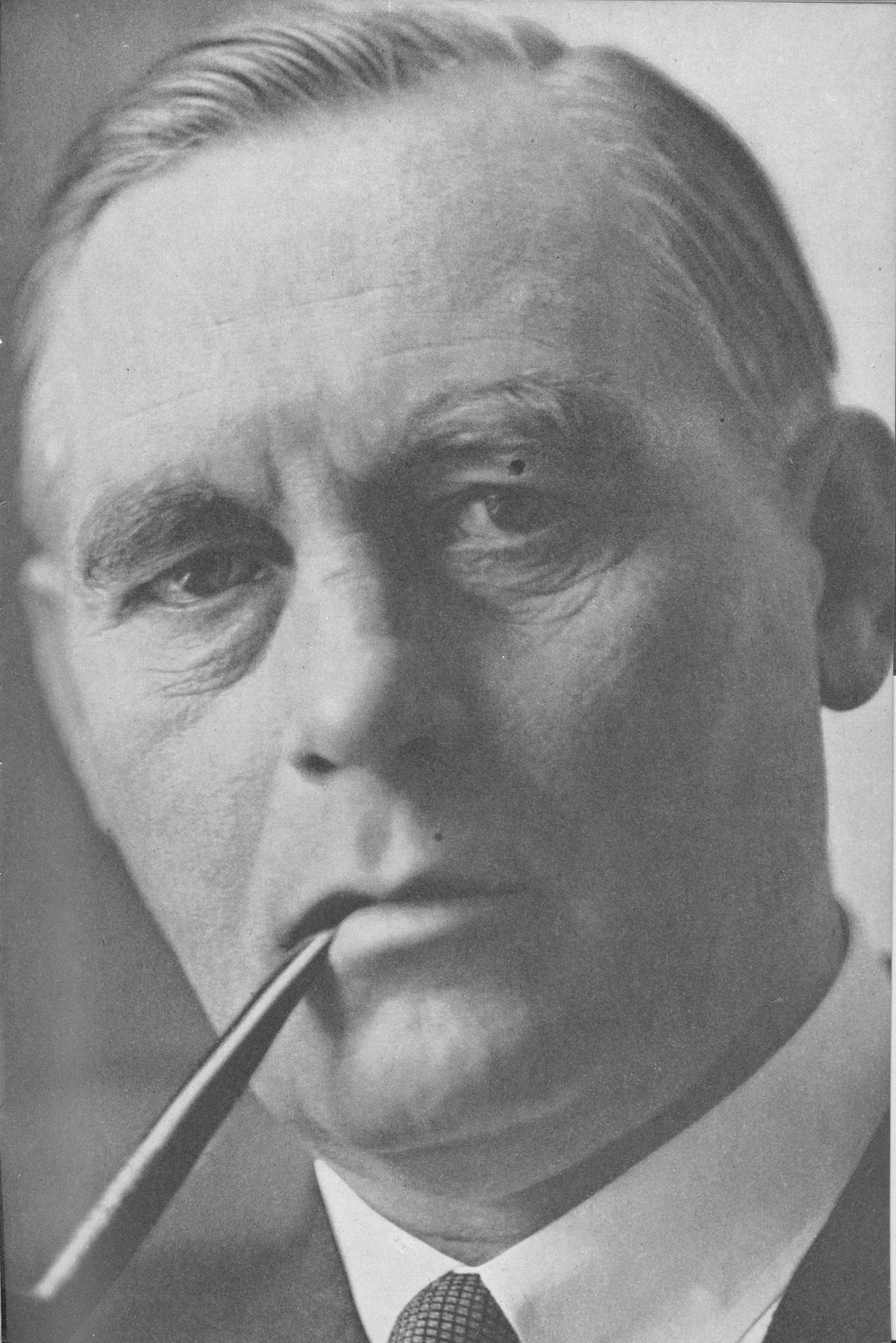

Samtale

Jeg er bange for den bliver meget tendentiøs, Deres Bog, siger Folketingsmand Kristen Amby. Den vil nemt komme til at tage sig ud som et uberettiget Angreb. Det er jo et meget stort Problem, Bolignøden, og det maa ses fra mange Sider, hvis man vil give et objektivt Billede. Jeg vil ikke benægte, at Deres Fotografier er autentiske og dækker en Stump af Virkeligheden, men man skal ikke paa Grundlag af dem kunne sige: **saadan er Tilstanden i Danmark!** Bolignød i den Forstand, at Folk staar uden Tag over Hovedet, findes faktisk ikke i Danmark.

— Jeg mener heller ikke, Hr. Amby, at Bolignøden i og for sig er nogen eller tenderer mod at blive nogen samfundsmæssig **Katastrofe**. Derfor bliver den alligevel for dem, den rammer, en personlig Ulykke og katastrofal i sine Virkninger for den enkelte Familie.

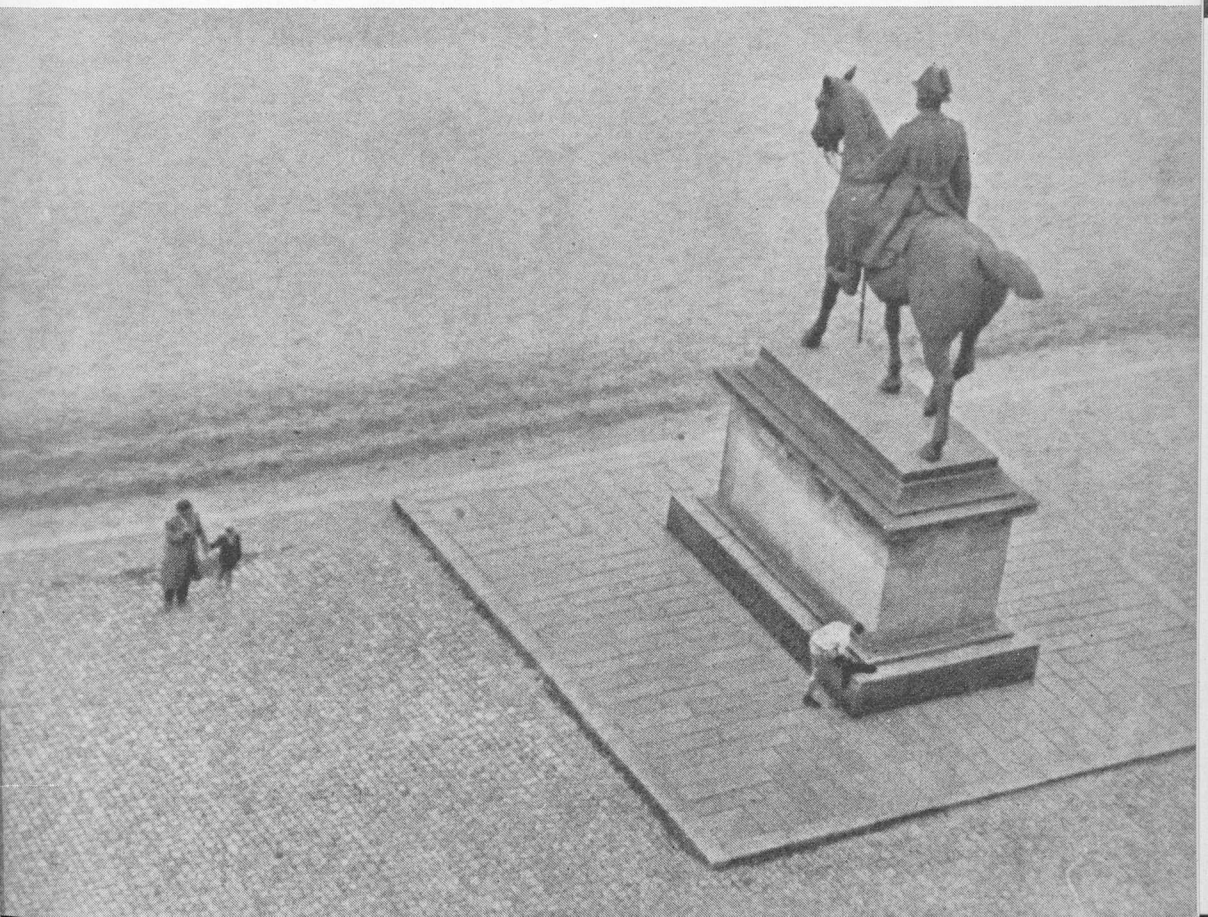
— Ja, men selv den Betragtning gælder ikke altid og i alle Tilfælde. Der kan se farligt ud i Hjemmet og Børnene kan leve under daarlige Vilkaar, for Eksempel fordi Manden drikker og Konen er sjusket og gaar ud. Problemet har mange Sider. Der er siden Befolkingskommissionen i 1937 afgav sin Betænkning, udrettet overmaade meget paa dette Omraade, f. Eks. med Loven af 1938 om Støtte til Boligbyggeriet og om Huslejenedsættelse for mindrebemidlede børnerige Familier, med Revisionen af denne Lov i 1940, med de forskellige Saneringslove og nu sidst med den nye Boligstøttelov.

Men det er klart, at Krigen har bragt hele Sagen ind i en Krise. Byggeriet har af gode Grunde ikke kunnet følge med. Man har ikke tilnærmelsesvis kunnet komme op paa de ca. 20.000 Boliger om Aaret, der skulde bruges, man er langt bagud, og denne Udvikling befordrer naturligvis Sammenstuvning i Lejlighederne med alle de sociale Følger, som Sammenstuvningen har. De unge, der vil sætte Bo, maa Aar efter Aar blive boende hos Forældrene eller i lejede Værelser o. s. v. Endelig er man heller ikke naaet til en fuld Udnyttelse af Boliglovene i den lokale Administration. Der er Kommuner i Landet, Odense f. Eks., hvor man ikke er naaet til at følge med i, endsige være paa Højde med den Udvikling, som Lovgivningen muliggør.

— Mener De, at man kunde gøre mere, end man i Øjeblikket gør, for at afhjælpe Bolignøden?

— Jeg mener bl. a., at der, naar vi nu har denne store Boligmangel, anvendes urimeligt store Arealer i Ejendommene til Kontorbrug. Der er en Tendens til at indrette store og fornemme Kontorer hos smaa Firmaer, der maaske nemt kunde klare sig med mindre Plads. Der maatte, hvis der var Vilje til det, kunne frigøres en hel Del Plads til Indretning af Lejligheder, hvor der nu er Kontorer og Lagerbygninger. Der er noget meningsløst i, at store og gode Rum overalt i Byen, ikke mindst i nye Ejendomme, staar ubeboet mere end det halve Døgn, naar Kontorerne og Lagrene i mange Tilfælde, uden at det kom til at gaa den mindste Smule ud over Arbejdet, dog ligesaavel kunde indrettes i midlertidige Barakker. Det offentlige maatte naturligvis gaa i Spidsen i den Henseende. Hvad var der i Vejen for, at man samlede en Mængde af de Kontorer, som Administrationen nu har spredt rundt omkring i Byens Ejendomme, i nogle store midlertidige Barakker her uden for Vinduerne paa Christiansborgs Ridebane, indtil Byggeriet igen kunde følge med Udviklingen . . .

omsaa-nde. Venter p 16 ef. Hl. og 84 84 v
Bollignævnet kan ikke hjælpe os! Vi er ny-
gifte og venter en Arving til Oktober. Alt
har Interesse. Øbro 5421 u efter Kl. 16.
★ Indflytning, efter Aftale, maaske omg. i a s
Rads

Nuomstunder at forlove sig er en Femaarsplan. De elskende vandrer hjemløse om, Restauranten er deres kostbare Dagligstue, deres eneste Stue, og naar Lysene slukkes som Tegn til Lukning og Dugene fjernes og Stolene sættes op paa Bordene maa de gaa længselsfulde hver til sit. De bliver trætte og desillusionerede af alt for megen Længsel, og en stor Depression hærger blandt Tusinder af unge der gerne vilde giftes.

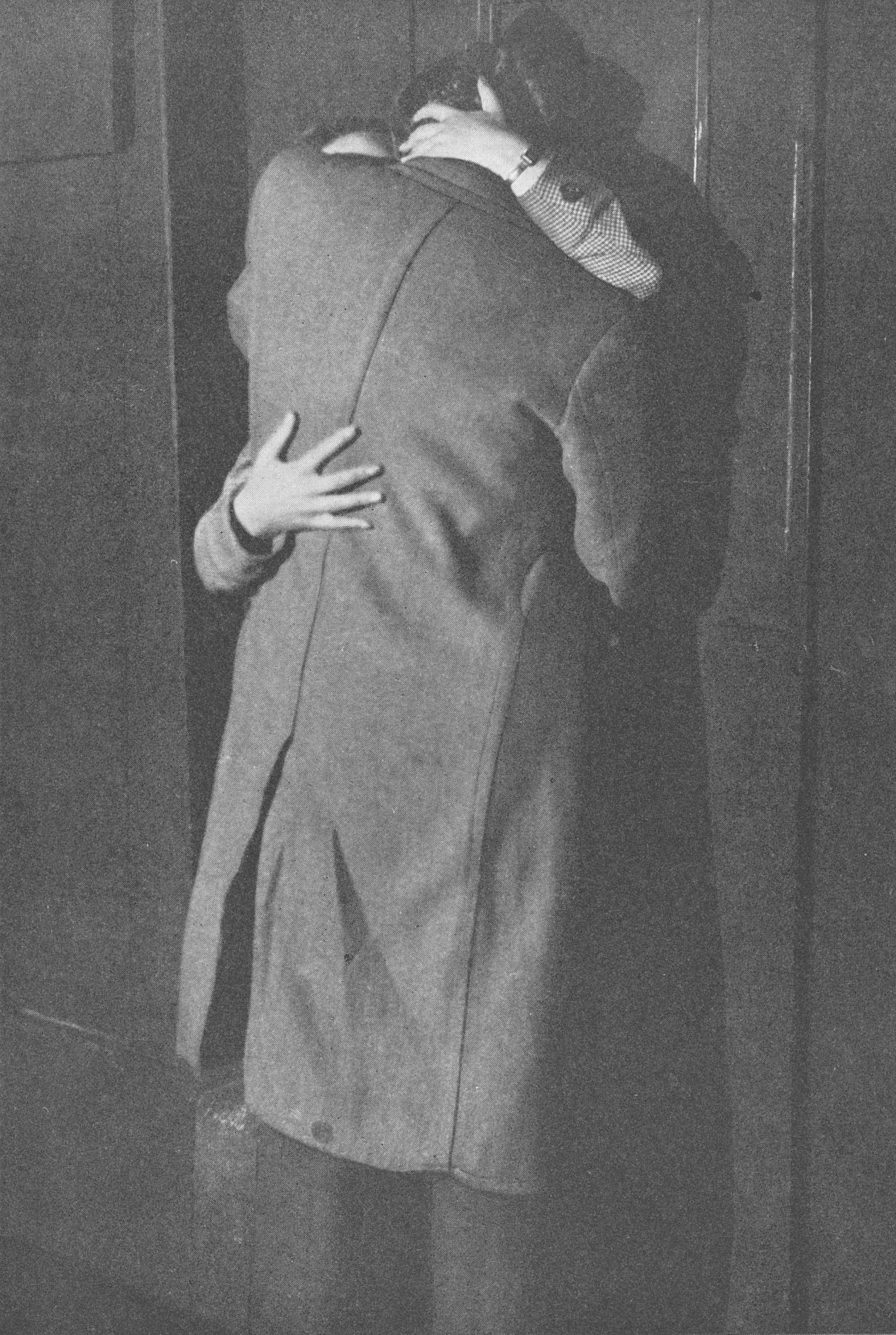
Der gaar to unge Mennesker og drøfter, hvilken Vej de skal gaa i Aften. De kender alle Byens Gader og alle de Ture, de bryder sig om at digte i Byen. De har givet Omraadet fra Raadhuspladsen rundt om Christianshavn Vold og ned i Havnen og hen om Grønningen saa mange Variationer, de synes det kan bære. De har gaaet Turene forfra og bagfra og med den lille Afbrydelse til Søen, som Motorbaaden fra Christianshavns Torv til Nyhavnstrappen er. De har først været i Atlantic Bio og set Rose Marie med Jeanette MacDonald og Nelson Eddy. De har siddet og holdt hinandens Haand under hele Forestillingen. Nu gaar de og holder hinanden i Haanden. Inga er søvning, lidt søvning i hvert Fald. De har ingen Steder at være. Ingen Steder at være for sig selv. Hjem til Pouls Forældre vil de ikke gaa. Radio og Kaffe og Kaffe og Radio. Poul bor hjemme og Inga bor hjemme.

De har ingen Steder i Verden at være. De har Raad til at gifte sig og Raad til at faa Børn, og de elsker hinanden saa højt som i en Roman. Men nu vil de ikke lægge flere Planer. De vil bare gaa omkring og holde hinanden i Haanden.

Eva og Niels har giftet sig. De maa bo hjemme hos Evas Forældre. Niels sover paa Sofaen i Spisestuen og Eva paa Chaiselonguen i Dagligstuen. Og Evas tre smaa Søskende sover sammen med Forældrene i Soveværelset. Eva er gravid.

Det er begyndt at regne og Gaderne er vaade. Det drypper fra Grønningens Træer og ikke en Bænk kan man sidde paa.

Det er ikke fordi man tror paa Spaakoner, men naar ingen andre vil spaa og fortælle noget om Fremtiden, naar Fremtidsdrømmene daglig knuses i Boliganvisningens Kontor og der ikke er en Stribe af Lys forude, kun Aftener med Biograf og Regnvej, en endeløs Op-march af Aftener, som det gælder om at slaa ihjel paa aaben Gade, hvem vil saa fortænke Inga i at gaa til en velrenommeret Spaakone?

Hun har fundet hende i et Skab i Istedgade og en Aften hvor Poul har Overarbejde har hun taget Mod til sig. Hun har en Følelse af, at alle Folk ved hun er paa Vej til Spaakonen. Se nu de gamle Damer under Paraplyen!

Naa lille Frue eller om De er Frøken det kan jeg ikke se endnu men det finder jeg selv ud af og nu vil vi se hvad Kortene har at sige og jeg kan da se at der ligger en god Begivenhed ind til Dem her, som De vil blive meget glad for. Et Brev vil komme til Dem og den Dag vil Solen skinne og det er et Brev, som De vil blive meget glad for og det vil komme snart. Der ligger et Kort ind til Dem her det siger at der er en der tænker paa Dem nu tænker meget paa Dem lige nu men det er ikke ham De vil blive gift med. De er forlovet og De vil gøre klogt i at holde Dem til Deres Forlovede. Jeg kan se, De meget snart kommer ud paa en Tur til et fremmed Land sammen med ham, det er nok Sverige De vil komme til og den Dag vil Solen skinne. Og der ligger mange gode Oplevelser og venter paa Dem De vil komme til at se Kongen ride nej ikke ride køre over Grænsen til Sydslesvig som vil blive dansk igen ligesom i sin Tid Sønderjylland og han vil komme i en stor skinnende Bil med Chauffør og køre over Grænsen og det vil blive i Aar en Dag hvor Solen skinner. De vil blive gift og De vil komme ud at rejse over et stort Vand og jeg kan se her, det er det Kort der, at De vil faa en Søn og De vil blive meget glad for ham. De vil komme til at rejse langt og De vil komme til at se New Yorks og Chicagos Taarne som en anden en aldrig fik set men der vil ogsaa blive Modgang for det kan ikke altid gaa os lige godt her i Verden det er nu engang Livets Gang heller ikke mig er det altid gaaet godt og De vil komme ud for en Sporvognsulykke hvor De vil faa begge Ben kvæstet men det skal De ikke være ked af for De vil komme ud fra Hospitalet efter en Maanedes Forløb og naar der er gaaet et Aar vil De igen kunne gaa normalt paa Benene og der ligger en stor Erstatningssum til Dem. De vil faa et meget smukt Hjem det vil vare lidt før De faar det maaske nogle Aar men De vil blive meget glad for det og maaske det kan jeg ikke rigtig se men det ser saadan ud alligevel vil det komme til at ligge ovre i det fremmede hvorhen De er rejst med Deres Mand og der vil det komme til at ligge i Udkanten af en stor By imellem store Villaer og De vil komme til at føre stort Hus det bliver et meget smukt Hjem med en stor Park omkring og der vil De komme til at bo. Ja saa ligger der ikke mere til Dem og det er to Kroner for mere maa vi ikke tage men tidligere tog jeg altid bare en Krone men saa var Groes Petersen heroppe og blive spaaet og da jeg havde spaaet ham sagde han Det kan De godt tage to Kroner for Fru Severinsen.

Myrdede for at faa Lejlighed

**Kærestepar i Wien dømt til
Døden for Dobbelt-Mord**

Wien, Søndag. (U. P.).

VED Stadsretten i Wien dømtes et ungt Par i Gaar til Døden, skyldige i Dobbeltmord med Bolignød som Mord-Motiv.

De Paagældende var den 28aarige Martina Lang og hendes 24aarige Kæreste Franz Mülbacher, der i tre Aar havde været forlovede uden at kunne finde en Lejlighed, saa de kunde blive gift. I Desperation fattede de den Plan at udrydde en passende Boligs Beboere og myrdede med Øksehug et Ægtepar af deres fjernere Bekendtskab, Joseph og Anna Schwartz. Mordet blev dog opdaget, før de endnu var flyttet ind i Lejligheden.

Rosengaarden

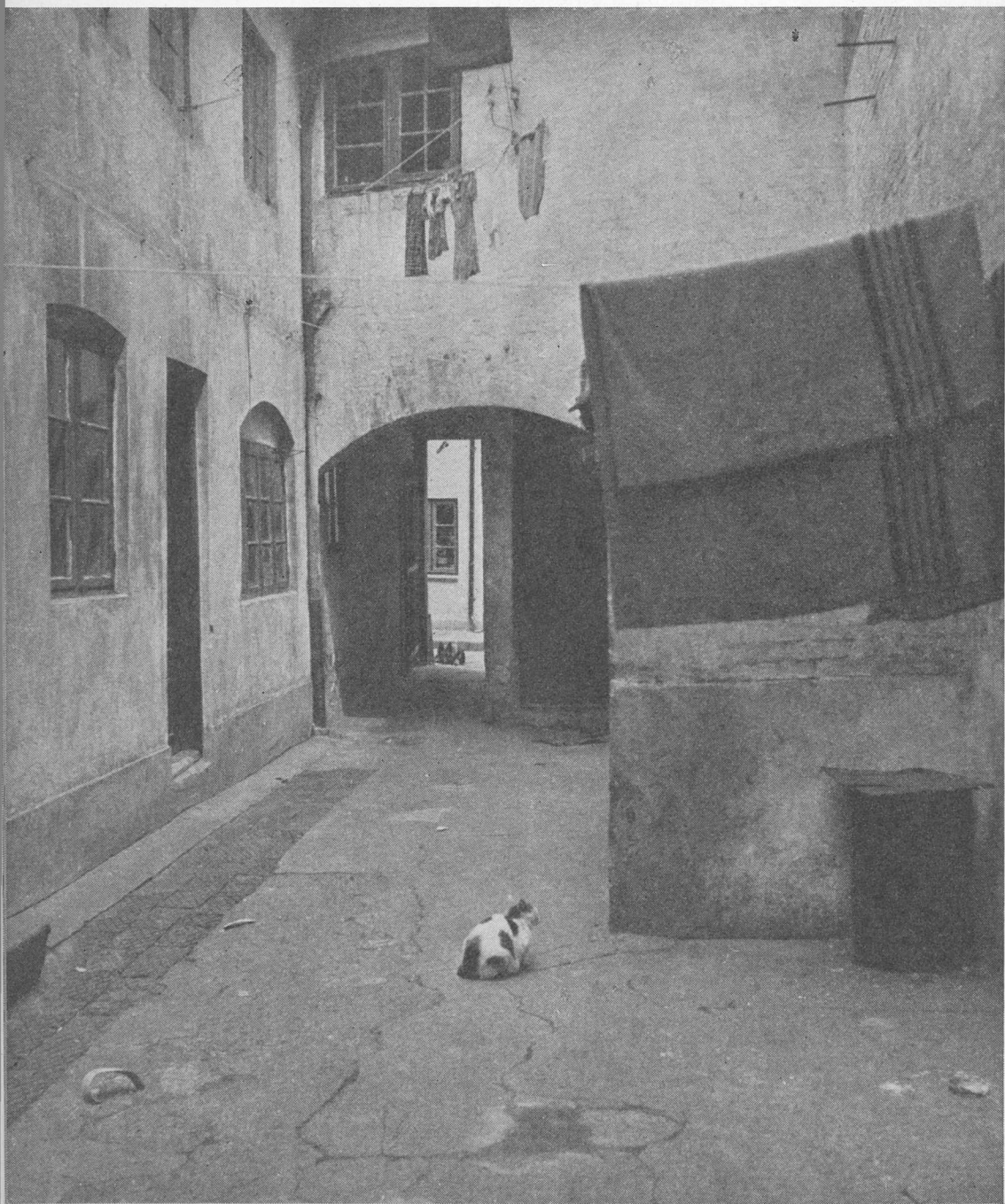
Rosengården

Stedet har sin egen sydlandske Idyl, det smager af barbenede Unger og Bøllehatte, Italien og Hirschsprungs Museum, men naar det blæser op kommer der en frisk Brise ude fra den blaa Fjord og fejer lidt rundt i den støvede og stillestaaende Luft. Fra Gaden kigger man ned gennem Passagen med det poetiske Navn og ser de grønne Marker bagved og Træer og fritliggende Gaarde. Men der er ingen Roser mere, en Forbandelse som hviler over alle Gader af det Navn. Der er en Vrimmel af Børn og Hunde, Børn i alle Døre og paa hver Trappesten, fra Lejlighederne høres de spædes forurettede Vrælen, man ser for sig de smaa Næver knyttet i afmægtig Vrede og hører af og til en trøstende Tilkendegivelse fra en travl Moder: naae, naae, da skal du ogsaa snart have din Mad, det skal jeg love dig. I mindst hver anden Lejlighed kører Radioen som Død og Helvede, fuldt Knald paa, et behersket Leve for den elektriske Lirekasse som faar Tiden til at glide ned og bedøver alle fem Sanser og afliver den sjette.

Hunde og Katte slikker Solskin i alle Gaardene og lader som om de er Fjender, Tøj i alle Farver hænger paa Snor, lyserøde Kvindebukser større end da de købtes, Karlfolkebukser dænget til med Vand under en vred Opvask, nu ophængt i Klemmer med Halen mellem Benene, Uretten og Ligegyldigheden hævnnet in absentia . . .

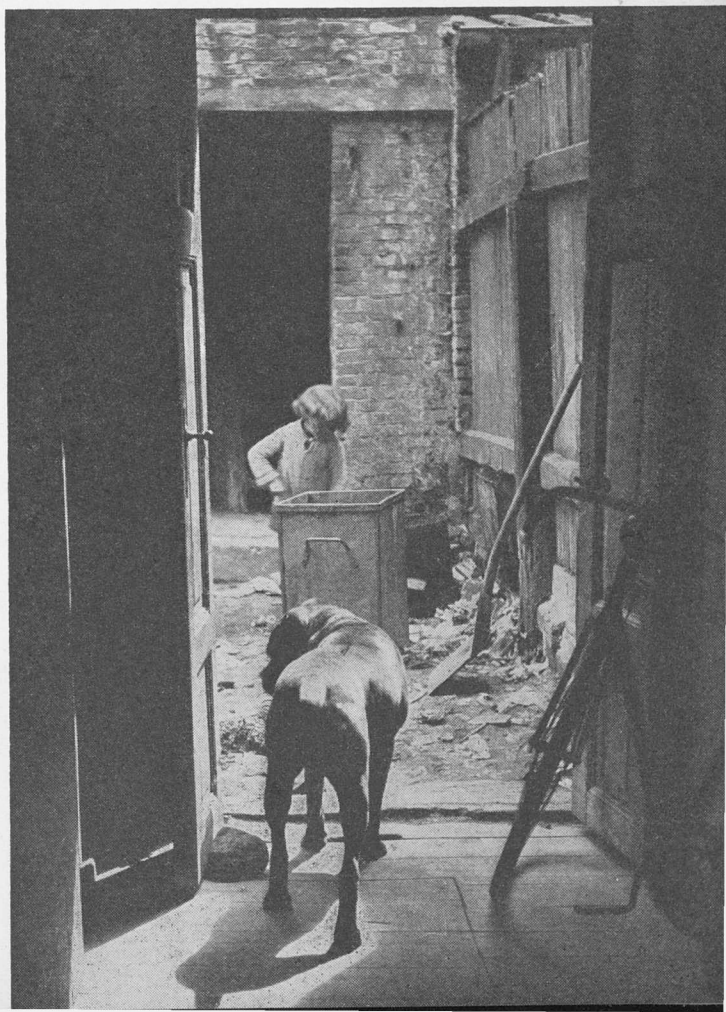

Det er Byen, hvortil 13 Landeveje fører, en østjysk Fjordby som vil være Indehaver af Landets kønneste Piger. Lad den da her tillige blive berømmet som Byen med det mest iøjnefaldende usunde Slumkvarter, Elendighed i europæisk Format, endnu Aar efter Aar overlevende alle Saneringsdomme.

Der er nogen der kalder paa Ida, men Ida har ikke Tid. Boxeren rejser sig dovent for at følge med hende, men hun svarer ikke. Hun har det for morsomt med sig selv og Skraldekassen. En Familie er flyttet ud og hele Gaarden flyder med kasseret Inventar, rustne Staal-fjedre, Træuld og Genstande af uforklarlig Oprindelse. I Rott-hullerne sidder Vagtsoldater og observerer hende og Hunden, en stor Forargelse og Jalousi breder sig i de underjordiske Gange, vil man se Mage, skal de ugudelige have hele Lammestegen.

— Ida, raabes der igen. Vi skal lege, Ida!

Nu kaldes der ind i alle Gaarde, ivrige østjyske Barnestemmer, og Ungerne stimer ned mod Legepladsen for Enden af Rosengaarden. De halvstore har ikke mere Tid til at se efter de smaa, og Fru Andersen maa ud og visse sit syvende Barn.

Jan og Ebba er kommet i Forvejen til Legepladsen og fordriver Ventetiden med at se paa Nyheder ved Skarnkasserne. Ebba har fundet et Vidunder af en rund Æske med Laag, den smager af Salt,

og Jan bider i en Rundtenom Rugbrød, der er tør som Pap, han smider den igen, render Panden ind i et vaadt Betræk, som hænger til Tørre paa en Snor, sætter sig paa Halen og indfanger Dax den sorte. Ulla maa lige hjælpe Ib, Legepladsen har sine Bekvemmeligheder

lige for Haanden, skynd dig Ib, de andre er allerede oppe paa Vognen, Niels Jørgen er begyndt at tælle Ællebælle, Ib bliver kun halvt færdig, saa slæber Ulla ham ud og op kommer han paa Vognen.

John vinder, han sætter sig op paa Kuskesædet, tager et fast Greb i Bremsen og opfordrer alle Passagerer til at holde godt fast, han udvælger Niels Jørgen til at være Mekaniker, Niels Jørgen gaar ansvarsbevidst til Skaglerne og sætter Propellen i Gang, der lyder en drummende Tone fra alle Børnene, den flyvende Fæstning hæver sig fra Jorden, op under Skyerne flyver de, og der dybt nede forsvinder Rosengaarden for deres Øjne, de kan ikke høre Ørenlyd, maa raabe til hinanden, smid en Bombe for Helvede, der ligger Tyskland.

Marie flyver ingen Steder. Mor er ikke hjemme, hun har laaset Døren efter sig, og her sidder Marie ved Vinduet og ser ud i den vide Verden, Søster leger paa Gulvet. Ingen smaa Børn er saa sikkert forvaret i Hjemmet, naar de er alene, som Marie og Ingeborg. Vinduerne kan ikke aabnes. De har ikke været aabnet siden Verdens Skabelse. Der er alt i alt kun een eneste Stue.

Maries Mor er ude for at tjene Penge til Huslejen. Hun vasker. Det er nogle smaa Børn at lade være ene, men hun ved der ikke kan ske noget. Marie vil ikke gaa hen og lukke op for Gassen. Der er ingen Gas. Hun vil ikke være uforsigtig og pille ved de elektriske Kontakter. Der er ingen. Hun vil heller ikke gaa ud i Køkkenet og pjaske med Vand og lave stor Oversvømmelse, for der er ikke noget Køkken og der er heller ikke nogen Vandhane.

Lejligheden er sundhedsfarlig. Lægen fik flyttet Familien, som boede der før, fordi Moderen havde Tuberkulose. Et Sted i den By Randers sidder der en Mand og indkasserer Husleje.

Oppe i Luften tordner den flyvende Fæstning. Den lille Mariehøne dernede paa Ruden gad godt flyve med op til Vorherre.

forev
redes Træk.

★

Gaderne i Randers

Der er saa mange daarlige Turistbrochurer, men der kommer ogsaa nogle pæne. Til de allernydligste hører Turistforeningen for Randers' sidste lille Publikation. Dens Tekst er af *Andreas Vinding*, dens Illustrationer af *Palle Nielsen* — de er ikke saa gode som Teksten! Til Gengæld er Teksten bygget over en meget morsom Idé — det er Forfatteren, der vandrer gennem Gaderne med de morsomme Navne og hele den uforfalskede gamle Randers-Tone.

Under vandringen gaar Tankerne paa Flugt: En spansk Ballet, den hedder „Gaderne i Cadix“ dukker frem i Erindringen, og Forfatteren spørger sig selv, kunde ikke Randers Gader lige saa vel være Rammen om en Ballet? Den kunde hedde „Gaderne i Randers“.

Ja, disse Gader, som hedder Houmeden, Dytmærskens og Peberslip, alene Navnene giver hele Stemningen i de smaa Gader, det er slet ikke underligt, at den Tanke falder Forfatteren ind. Heller ikke, at det just er denne By, der bliver Baggrunden for den digteriske Inspiration. Faa Byer har som den præsteret baade at vokse, at modernisere og at bevare.

med at
e, som
r og
D
ret
maa,
ellers

Jo, det maatte kunne blive en Ballet, der var værd at se, og hvem kunde skrive bedre om Randers, som er *Andreas Vinding*'s egen By — og hvor *Palle Nielsen* og *Laksene* og *Handskerne* stadig er ekstra dejlige.

de
Prise.

Pæ
Skole
Jubilæet

Hellig
Klub, h
Revyer
sel
Fes.
tjen
Zev

F

H

Stoc

Gel

sen,

kebc

Kor

sek

K. l

P

Dir

Har

Gr

k

S

S

Oslo

Kam

Kapt

A. J

Bas

f

sul

ef

vi

Th

Am

Kundskabens Trce

Børnene overgaar hinanden i Kyndighed. De har et vidstrakt Omraade at studere i, Gaden, Gaarden, Opgangen og Vinduerne, Tegn og Gerninger, Gardiner der drages for ved højllys Dag, Piger der af-

patruljerer Gaden med øvet Langsomhed, Mænd der rømmer sig og standser og staar og vipper paa Fortovskanten. Paa Plankeværker og i Gaardklosetterne staar alt at læse undtagen netop de ti Bud, Kønslivet versificeret eller i grafisk Fremstilling, en spændende

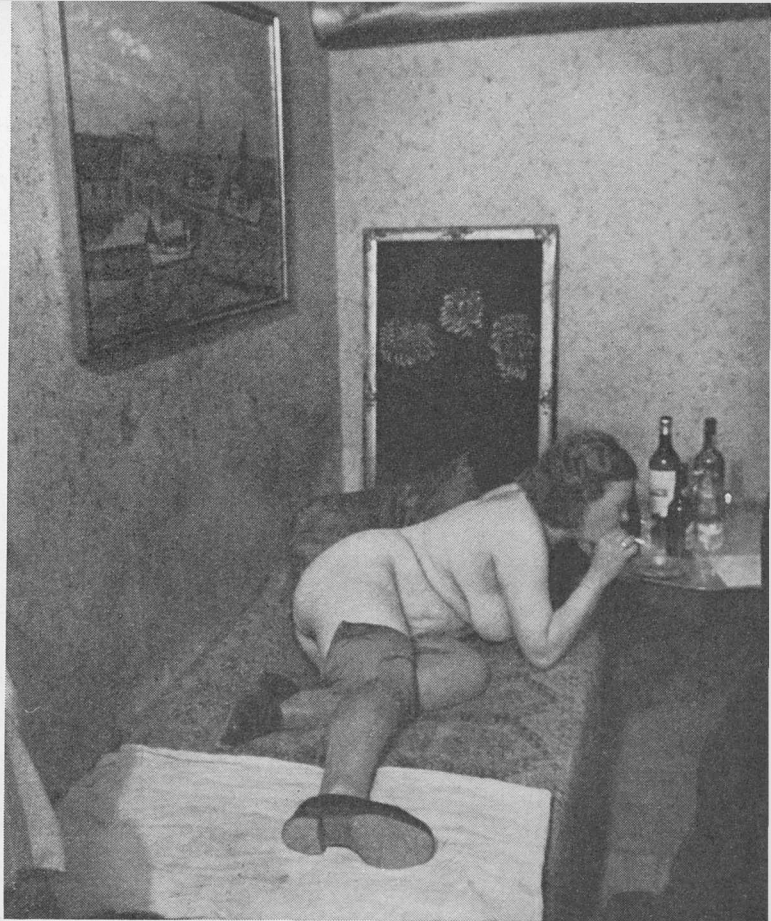

Udvidelse af Skolens litterære Horisont, saa skriftkloge de bliver i en ung Alder, saa erfarne.

Stærkere end nogen Oplevelse i Biografen gaar Ugebladene ind i deres Sind og antænder det til mærkelige Fantasier, hvad skjuler

de nøgne Piger bag Kyskhedsbæltet af Karduspapir under Felt-
raabet: Mod Solen. Hvert Kioskvindu — og det vrimler med dem
— fører tvetydig Tale, og Drengene der netop kan naa op over den
lave Vinduskarm og staar og stirrer sig fordærvede paa Variete og
Solvänneren, skubber hinanden i Siden og siger: Der skal du se et Par
Babser hun har.

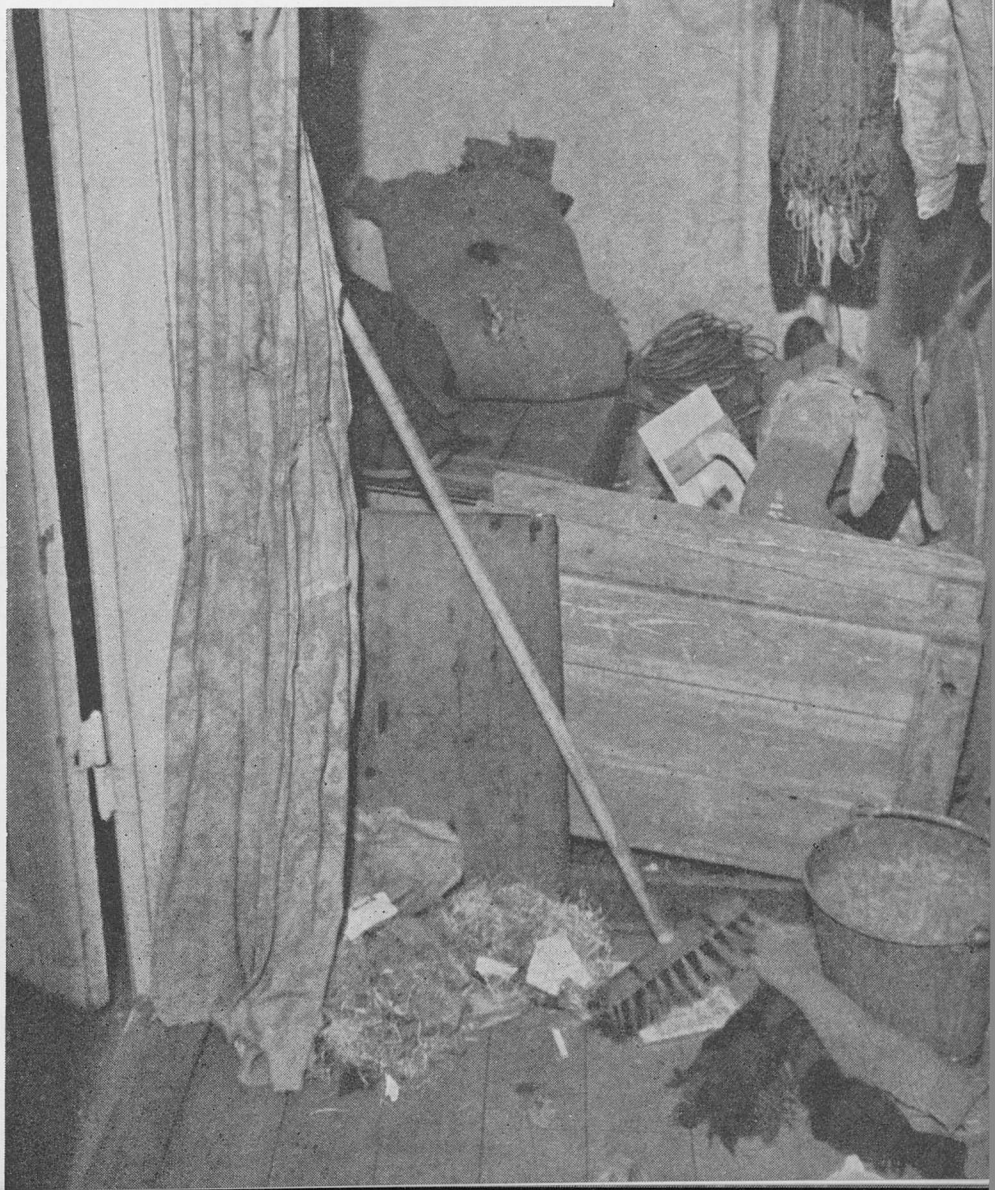
Jo, de er skriftkloge og ved meget vel, hvordan man bærer sig
ad. Livets Mysterier styrter ind paa dem i forvrængede Former,
Emmy er paa Rudolph Bergh og den lange Arthur gaar rundt med
en daarlig, laan mig et Stykke Kridt.

Hele Befolkningens hygiejniske Standpunkt afhænger i Virkeligheden af dens Boligforhold. Den indirekte Betydning af Boliger og Bebyggelse for Sundheden er langt større end den direkte. Utilltalende og overfyldte Boliger frister til at søge bort til Værtshuse og modarbejder Familieliv, men begunstiger løse Forbindelser. Baade Alkoholisme og Udbredelse af Kønssygdomme kommer derved i Forbindelse med Boligspørgsmaalet, og en belgisk Hygiejniker (Rene Sand) har endog skrevet, at Moral til dels er et Spørgsmaal om Kubikrum i Beboelseslejlighederne.

SUNDHEDSSTYRELSEN, Okt. 1937

Rotterne er farlige skadedyr,
der hver Dag forvolder store Tab
og alle maa derfor være med i
Kampen mod Rotterne.

KØBENHAVNS SUNDHEDSKOMMISSION

SYLVESTER HVID

Enhver, der lider af KØNSSYGDOM

er, uden Hensyn til om han eller hun er bemedlet eller ikke,
berettiget til **vederlagsfri Behandling** paa
Københavns Sundhedskommissions Kliniker,
der har nedenstaaende Konsultationstider:

Stedet	Konsultation for Mænd					
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
Eghavevej 42	14-15	18 ¹ -19 ¹	10-11 14-15	18-19	10-11 15-16	10-11
Lygten 3 A	9 ¹ -10 ¹ 17 ¹ -18 ¹	9 ¹ -10 ¹	10-11	10-11 17 ¹ -18 ¹	10-11	10-11
Nørrebrogade 18 A	13-14 18-19	10-11 13-14 18-19	10-11 13-14	18-19	10-11 13-14 18-19	13-14
Østerbrogade 56 D	16-17	16-17		16-17	17-18	
Wildersgade 29		18-11 18-19	11-12	10-11 17 ¹ -18 ¹	11-12	9 ¹ -10 ¹ 11-12
Frederiksberg Ndr. Fasanvej 51-53	18-19		12-13	18-19	12-13	

Stedet	Konsultation for Kvinder					
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
Eghavevej 42 <small>¹ Kvindelig Læge</small>	11-12 ¹ 20-21 ¹	11-12 ¹	8 ¹ -9 ¹	11-12 ¹ 16-17 ¹	11-12 14-15	
Lygten 3 A	11-12	11-12	19-20	19 ¹ -20 ¹		
Nørrebrogade 18 A	16 ¹ -17 ¹		19 ¹ -20 ¹	13-14 19 ¹ -20 ¹	11-12	
Østerbrogade 56 D <small>¹ Kvindelig Læge</small>	18-19 ¹	12-13 ¹	12-13 ¹	12-13 ¹	12-13 ¹ 16-17	
Wildersgade 29	10-11	17-18	18-19 ¹			
Frederiksberg Ndr. Fasanvej 51-53 <small>¹ Kvindelig Læge</small>	12-13 ¹	16 ¹ -17 ¹	8 ¹ -9 ¹ 13-13 ¹	12-13 ¹	16 ¹ -17 ¹	8 ¹ -9 ¹
	19 ¹ -20 ¹	13-14 ¹		19 ¹ -20 ¹	13-13 ¹ 17-18 ¹	

Foruden paa ovennævnte Kliniker er der Konsultation i Kønssygdomme paa følgende Steder:

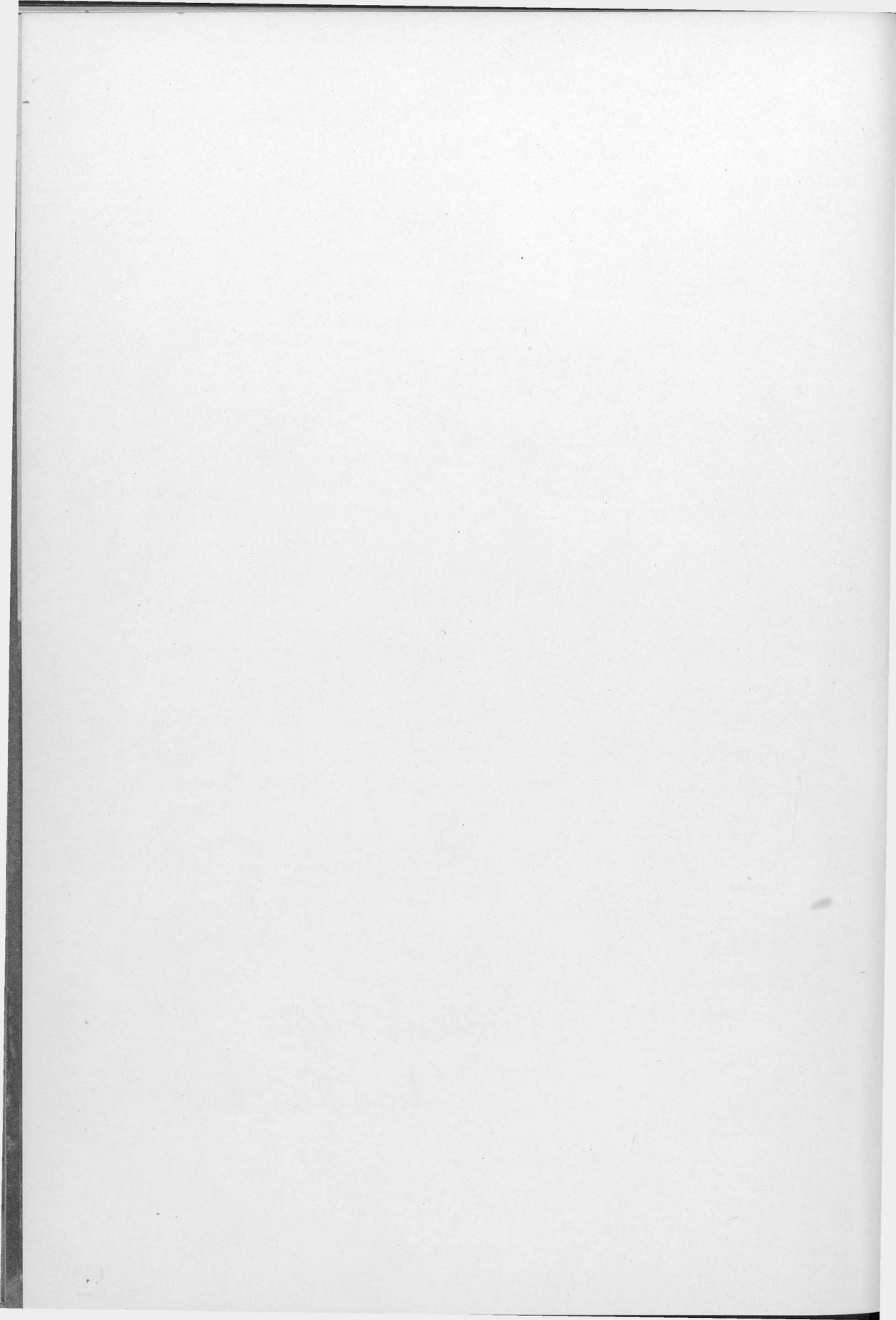
Kommunehospitalets Poliklinik for Hud- og Kønssygdomme
(Hverdag Kl. 8¹-9¹ for Mænd, Kl. 10-11 for Kvinder)

Rudolph Bergs Hospital Poliklinik, Tietgenegade 31
(Hverdag Kl. 10¹-10¹ for Mænd, Kl. 11-11¹ for Kvinder)

Rigshospitalets Poliklinik for Hud- og Kønssygdomme, Fred. Vs Vej 5
(Hverdag Kl. 10-11 for Mænd og Kvinder, samt Torsdag Kl. 10¹-17¹ for Mænd og Kvinder)

Himlens Fugle

har Reder...

Det er Formiddag i Odense, i Juni. Gennem alle Byens Strøg er Flagstængerne rejst langs Fortove, Hundreder af Dannebrog viser Bilernes Vej, man sælger Papirsemler og rasler med Bøsser, og ude paa Dyrskuepladsen, hvor forhen en Elevator kunde føre dig op til en Bajer under Skyerne, gaar Dyrene i Ring for Dommerkomiteen. Et Orkester af Honoratiores med Kalvekrøs, høj Hat og Horn for Munden drager gennem Gaden, hele Byen kommer med Bidrag efter Evne og Talent, Luften er fyldt med en Stemning af Overskud og Himlen er skyfri.

Herude hvor de husvilde bor hører man ingen Larm fra den glade By. Beboerne er hjemme undtagen Mændene som er paa Arbejde. Her bor 16 Familier i to Skolebygninger. Der er 60 Børn og en god Legeplads, men den er ogsaa det eneste gode. Kom ikke for nær til de Huse, siger en omsorgsfuld Villabeboer fra Omegnen, de stinker.

De stinker virkelig. Der staar en uudholdelig Stank ud af dem, hvad kommer det af, behøver Bolignød at lugte midt i et Villakvarter med Haver og Træer og Grønt for Øjnene, med Lys og Luft og Legeplads. En sveden Stank staar ud af den aabne Skoledør. Hylden blomstrer lige over for Skolegangen, at uden dens Duft formaar at slaa sig igennem.

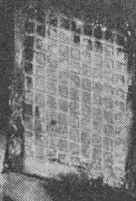
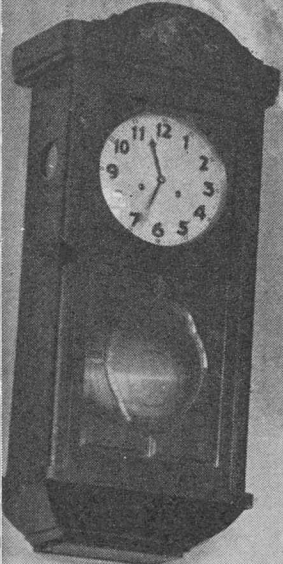
Her er Boliger i Kælderen og Boliger i Klasseværelserne. I Stueetagen bor Familien Johansen, et ældre Ægtepar, som tidligere arbejdede ved Landbruget, men har lagt op og faar Aldersrente, eet Værelse er Tildelingen, og her bor 8 Mennesker, Døtre med Børn og Svigerdøtre, hvor skulde de ellers bo?

Henne ved Væggen ligger i en Barneseng det mindste Barnebarn, ikke et halvt Aar, dets Hud er revet op i Saar og Udslet, Øjnene klistrer af Materie, det hoster og sover uroligt. Der er næsten ingen af de smaa Børn i Husene her, altsaa dem der er spæde, som kan komme ud, de er syge hele Tiden og ligger i Sengen, og det kan de da heller ikke, siger den unge Mor, blive raske i den Løbesod, vi ligger i her.

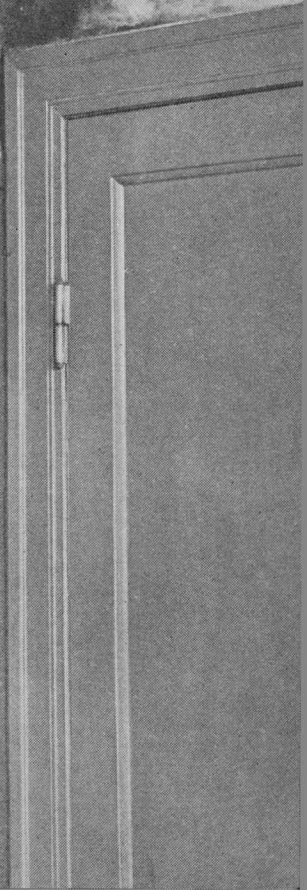
Løbesod! Hele Rummet lugter præcist som udenfor. Det er ved Hjælp af et Mørklægningspapir, ophængt i en Snor, delt i to af Hensyn til de sovende, og henne i Forstuens ene Hjørne lige inden for Døren staar Løbesoden som en Vase af Snavs, forgæves overkalket, fra Panel til Loft. Her hænger Kong Christian den Tiende og Kronprins Frederik samt et broderet Motto: **Mit Hjem er min Lykke.**

— Men det er meget værre inde hos Anton Hansen, siger den unge Mor, herinde ved Siden af. Der er alle Børnene syge næsten altid, den mindste har ligget i Sengen de sidste Par Aar. Der er seks. Deres Mor er lige død.

Ja, det er rigtig nok skrap, siger den gamle Mor, at det her skal være et frit Danmark. Det er da saadan en Elendighed, at man kunde ønske, man laa i Jorden. Der er ikke en af os uden vi har Hovedpine og gaar og blir svimle.

Mit Niem er min Lykke
*****

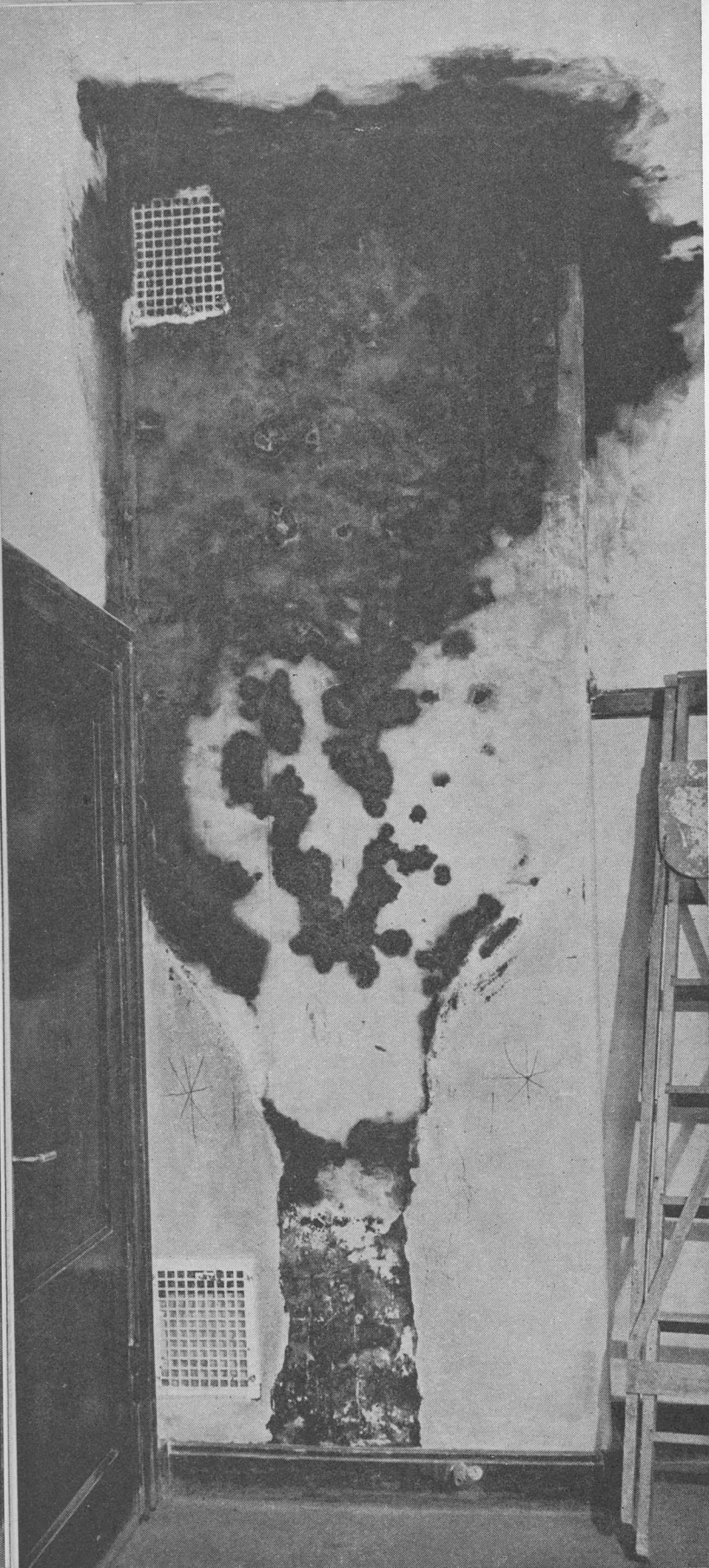

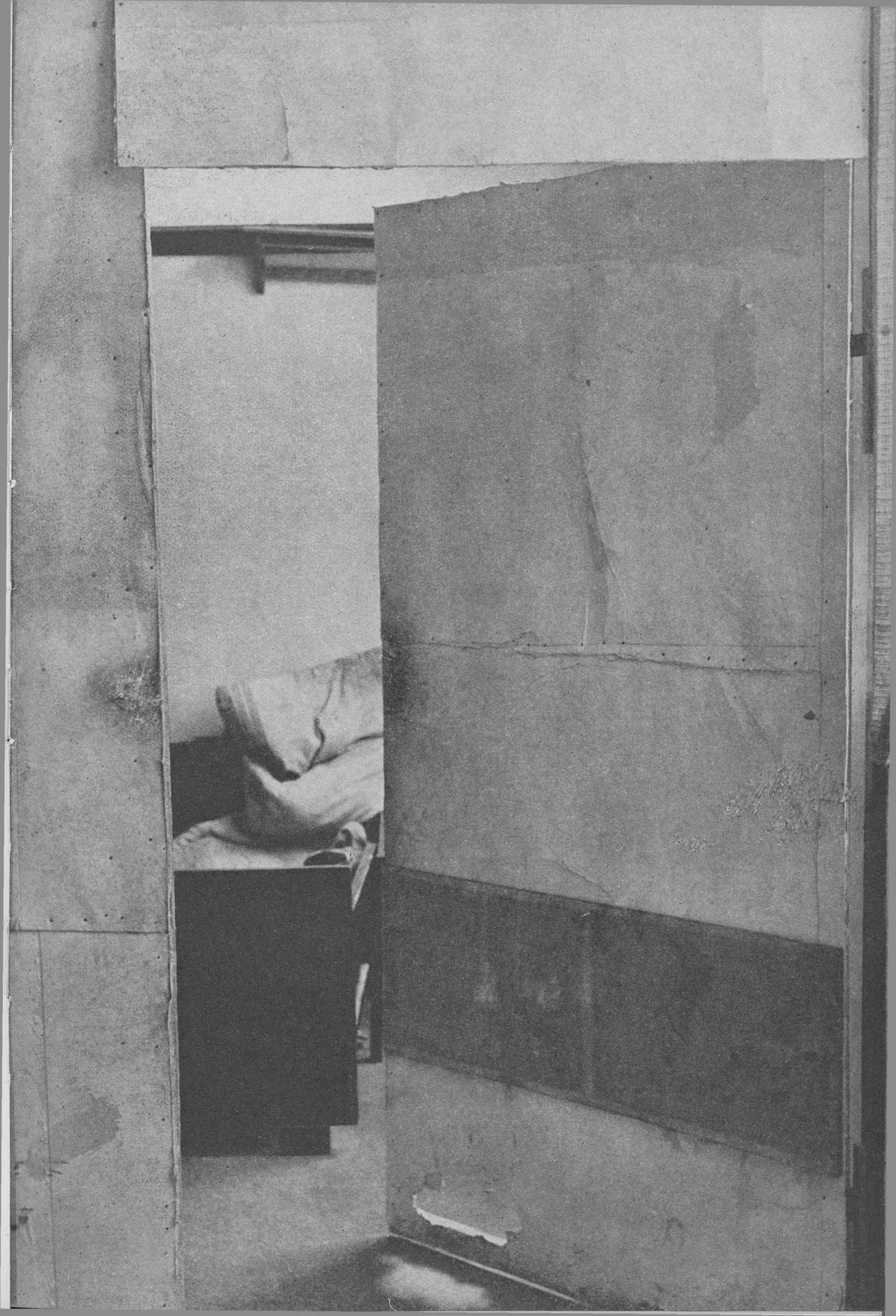
To af de smaa, hvis Moder døde ved et Ulykkestilfælde, er inde i Lejligheden. Den ene hjælper Husmoderafløseren, og den anden sidder som altid i sin Seng bleg og medtaget. Der er højt til Loftet og Rummet er stort, for den ene Væg hænger en sort Tavle. Faderen har etableret en Skillevæg, den staar ham i 28 Kr., det vilde Kommunen ikke ofre paa ham, men nu er der da blevet en Toværersers ud af det — lidt bedre end den ved Siden af med Mørklægningspapiret frit svævende i Rummet.

Sidste Gang der blev gjort noget ved den bestandigt frembrydende Løbesod var for 8 Maaneder siden. Da kom Kommunens Folk med Spande fulde af Komøg og smurte det over de angrebne Steder, saa fik de en Gang Hvidtning, og hele Vinteren gik de smaa og pillede i det efterhaanden som det løsnede sig, det var for fristende, de mindste aad det naar de kunde se deres Snit.

af paasmurt Kogedning, som skal være et godt Middel herimod (1), har næppe gjort Lugten bedre.

Familien med de 6 smaa har boet her siden 1. November i Fjor, da den fik Rummet anvist af Socialkontoret. Efter en Klage over Løbesod, besigtigede Myndighederne „Lejligheden“, men fandt, at der var intet andet at gøre end at rive Skorstenen ned til Grunden, hvad imidlertid var allerede foretaget. En provisorisk Istand sættes, men intet, den modbydelige Lugt holdt sig stadig.

Anton Hansen søgte at faa en anden og bedre Lejlighed, men et lillebitte Rum paa Baangade, som blev tilbudt ham, kunde ikke rumme de 8 Personer, Familien bestod af. Det var i den Anledning, at Sekretær Knud Nielsen fra Kirkens Korshær ringede Socialkontoret op og spurgte, om man vilde begaa Mord? En Udtalelse, der blev meget unaadigt optaget. Anton Hansen fortæller:

— Da de 68 kommunale Lejligheder i Kommunens ny Ejendomme paa Gotersvej den 12. Marts blev klar til Indflytning, søgte jeg om at faa en af disse, men fik det besynderlige Svar af en Funktionær paa Socialkontoret:

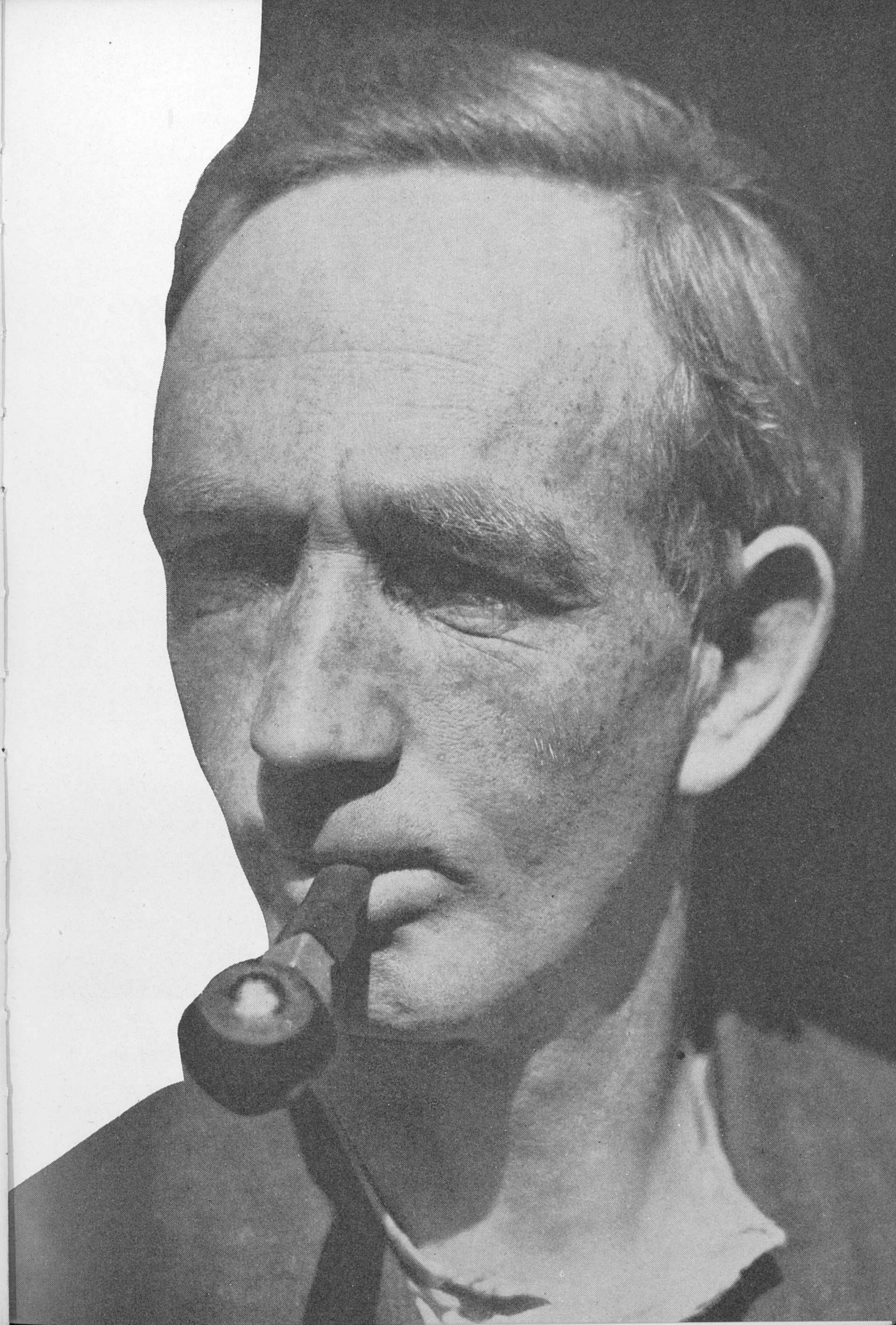
— Vi er ikke interesseret i Familier med mange Børn! De ødelægger Kommunens Ejendomme, kan De ikke forstaa det?

— I disse Ejendomme bor kun Familier med 1 eller to Børn, Folk med over 4 Børn kan ikke komme ind, paastaar Anton Hansen, desuden er Lejlighederne saa dyrt.

børnerige Familier megen har Raad til at bo

ringede Socialkontoret op og spurgte om man vilde begaa Mord?

Nede i Kælderen bor der en Sømænd med en Flok Unger hvoraf den ældste er i Lære og ligger paa Sofaen, de andre klumper sig sammen i Dobbeltsengen og to Barnesenge, ude paa Gulvet staar der et Bord og en Symaskine og saa er der et Par Klædeskabe. Syv Mennesker i et Beskyttelsesrum. De Brædder, hvormed man har opdelt Kælderen i Rum, er saa tynde, at Sømænden ofte svarer, hvis Konen i Lejligheden ved Siden af spørger hvad Klokken er. Man vender sig ikke i sin Seng uden det høres igennem flere Lejligheder. Har man noget at betro sin Kone som ingen anden maa høre og det kan jo hænde i et Ægteskab maa man invitere hende et Stykke ned ad Vejen.

Fornylig har Kommunen indviet en Nybygning med 68 Lejligheder. De husvilde har tigget og bedt men da de næsten allesammen har mere end et Par Børn, kunde de ikke komme i Betragtning. Man skal vel ikke have en ny Ejendom spoleret.

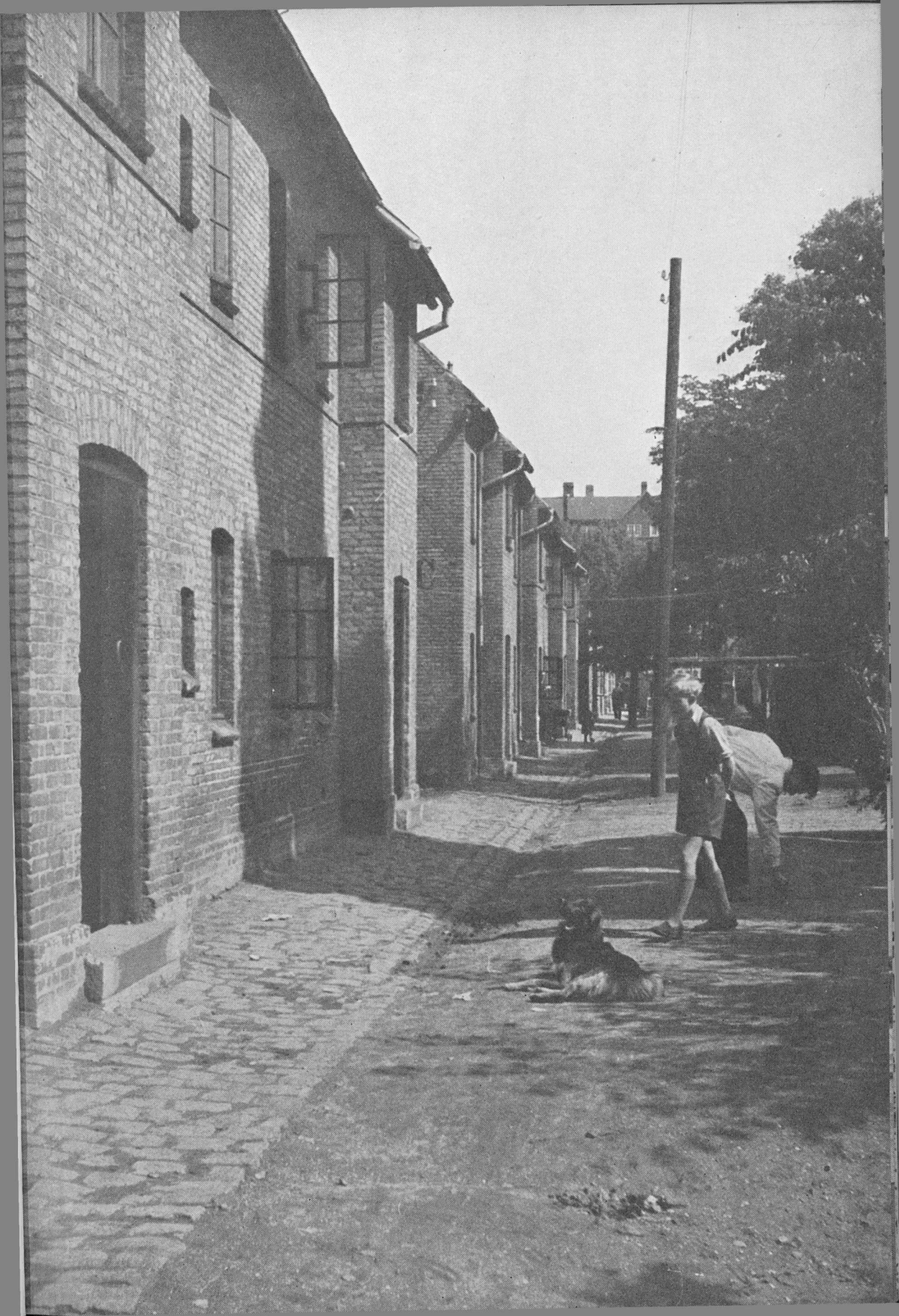
Henne paa Kommoden ligger der et Brev til Sømænden. Det er fra en Kammerat som er i daarligt Humør. Til Formanden for arbejdsløse Skodsamleres Fagforening, staar der paa Konvolutten.

Alle Byer har deres husvilde, og inde i København er der Husvildebarakker og -kaserner i ethvert ordentligt Kvarter. Der bor husvilde i Hvidovre og husvilde i Moselgade paa Amager, der er husvilde paa Østerbro, Nørrebro og Vesterbro.

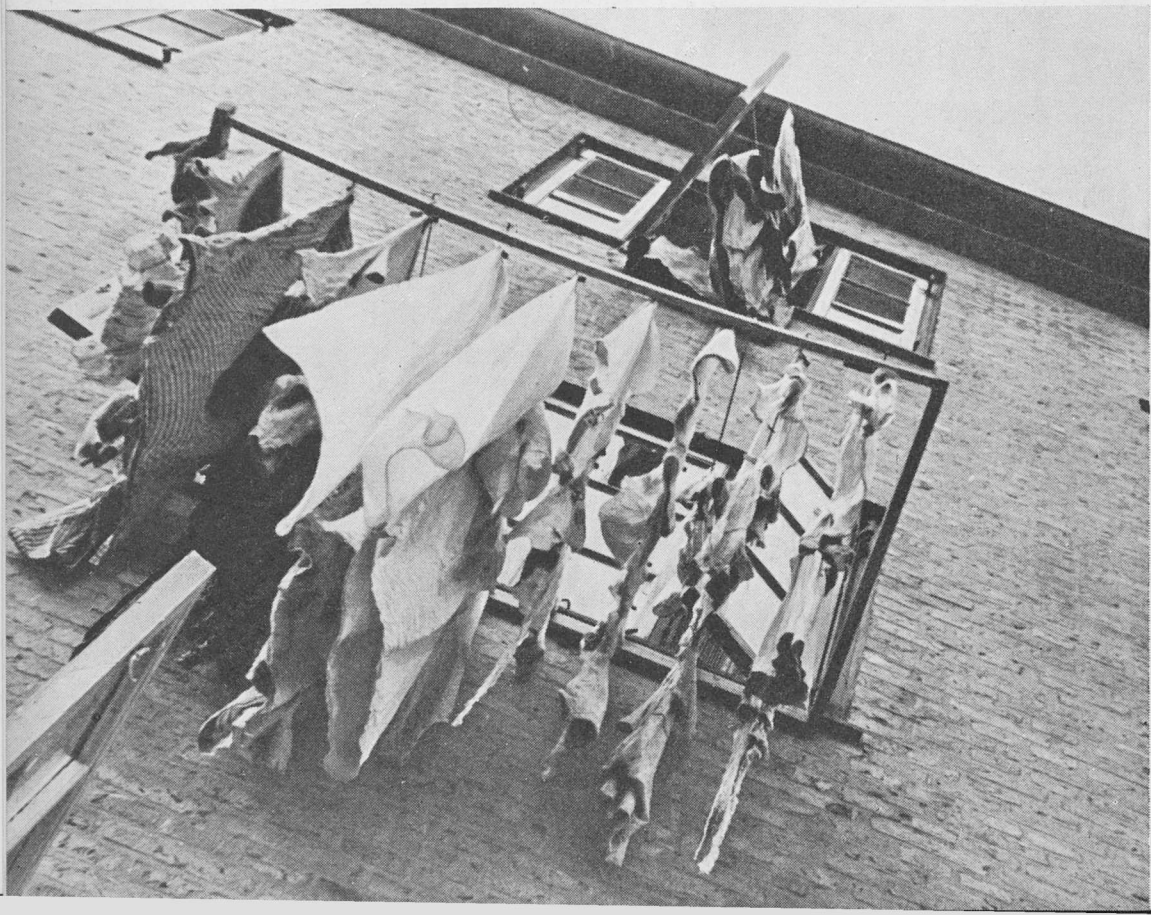
Regner man efter hvor stort Antallet er alene i København kommer man til 10.000. Det er Folk, der er saa husvilde, at de er kommet ind under Husvildedeforsorgen og har faaet midlertidig Bopæl i kommunale Ejendomme der er indrettet til eller bygget til Formaalet.

De er altsaa under Tag allesammen, men hvilket Tag. Mange af dem har boet Aarevis paa samme Sted. Andre kan man i tidlige Morgentimer se paa Byens Gader, manøvrerende Barnevogne og Bylter til det næste midlertidige Opholdssted. Maaske har en Søster kunnet have dem et Par Dage, nu gaar Turen ud til en Broder og derefter skal de være et Par Dage hos Konens Forældre for endelig en Morgen at kunne lægge Vejen om ad Moselgade hvor der er blevet en Lejlighed ledig. Eet Værelse uden Køkken og WC.

Det er en stor Dag naar man kan flytte ind i sin egen private Husvildebopæl, sit Hjemløsehjem. Igen at kunne sætte Foden under eget Bord og være sig selv.

Køkken deler man med en Del andre Familier. Her gælder det om at balancere mellem Intrigerne. Hvor kommer Gemytterne i Kog som i et Husvildekøkken.

Hvordan man end sætter Møblerne og hvordan man end stiller Sengene, vil en Etværrelseslejlighed altid kun have eet Værelse, især naar der ikke er noget Køkken hvor der kunde indrettes Spisekrog.

Der er Ting som selv den dygtigste Husmoder ikke kan gøre for virker saa haabløst sjuskede. Ni hjemmeværende ukonfirmerede Børn gaar med en hel Trikotageforretning af Undertøj og Strømper, og hver Dag i Aaret staar der en Duft af Vasketøj over Hjemløsehjemmets eneste Stue, Tøj hænger paa Snor inde og ude og oppe og nede.

Hvis man indsatte nogle af disse prægtige Husmødre i den sovjetrussiske Sværindustri, de vilde blive berømte som Stakhanof og forøge Landets Rigdom, et Eksempel for Millionerne. Nu gaar de derude i Moselgade og i Hvidovre og holder Ungerne pæne i Tøjet og skaffer dem Mad, saa de bliver mætte, og sætter Livsglæde i dem. Mellem stinkende Fælleskøkkener og megen Uro og Strid blandt Beboerne holder de et Hjem oppe i en Etværrelsesbopæl med een Dør og eet Vindu og 16 Kvadratmeter Gulvflade.

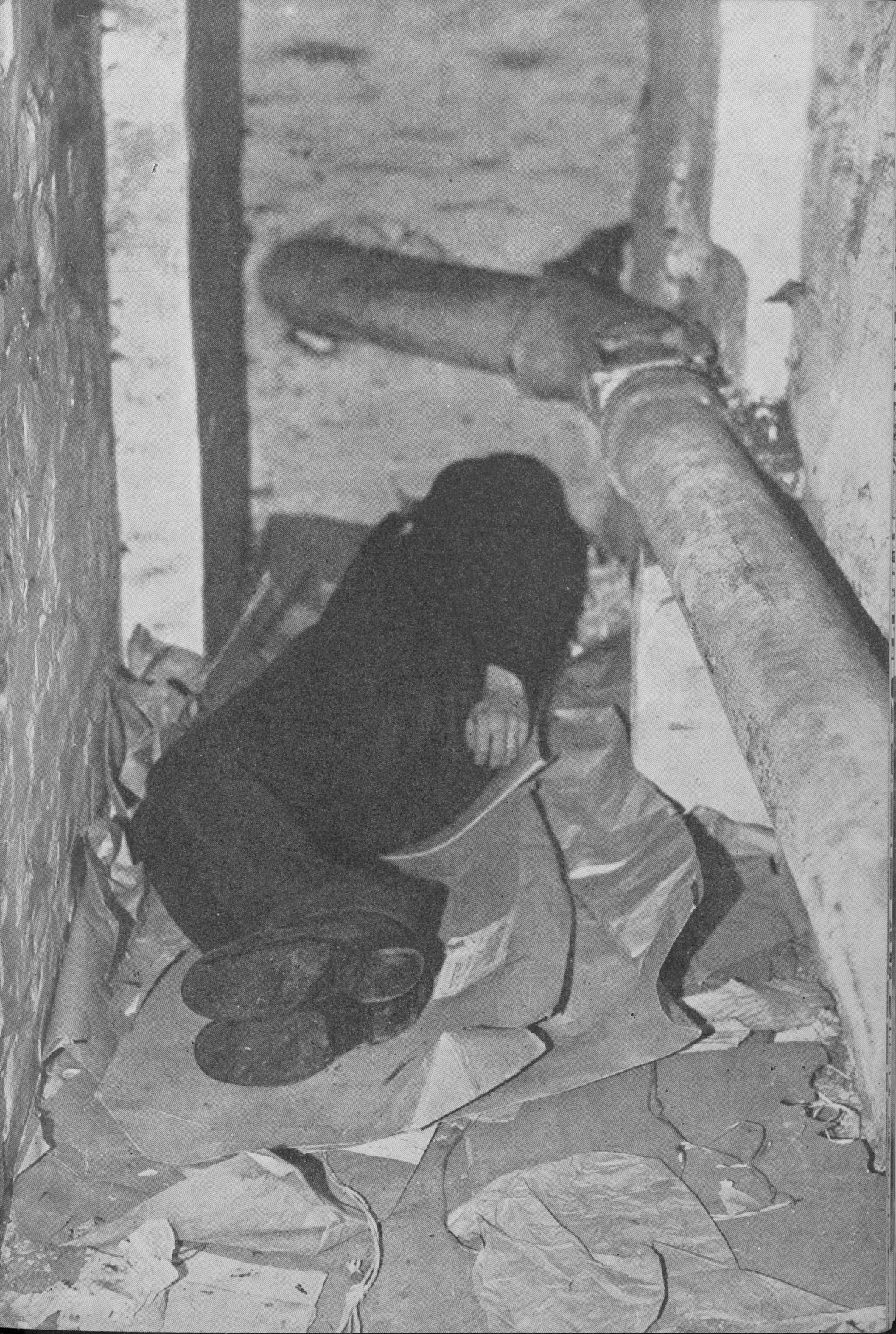

I den store By er der ogsaa hjemløse, som er helt hjemløse, husvilde som ikke gaar og kigger efter Værelse til Leje eller møder op hos Boliganvisningen eller kommer paa Socialkontoret. Der er nok flere af dem i København, end man skulde tro. Deres Tal kommer paa op mod 500.

Deres Sengetid falder omkring Et-tiden, naar sidste Sporvogn er kørt i Remisen og de fastboende har slukket Lysene. Og de staar op faa Timer efter, naar Morgensporvognene kører ud under alt for lydeligt Spektakel og Aviskonerne aabner Gadedørene. En af Byens bedste Opgange findes hundrede Meter fra Raadhuspladsen. Den har Byens bedste Maatter, kæmpestore Kokoskvadrater.

Om Sommeren kan man sove hvor som helst, men om Vinteren er der visse Kældre der er foretrukket. Det er Kældre, hvorigennem Rørene fra Fjernopvarmningen løber. De er ogsaa velholdte og uden Mus og Rotter, der er elektrisk Lys og ofte endda en Vandhane, bedre Hotel findes ikke.

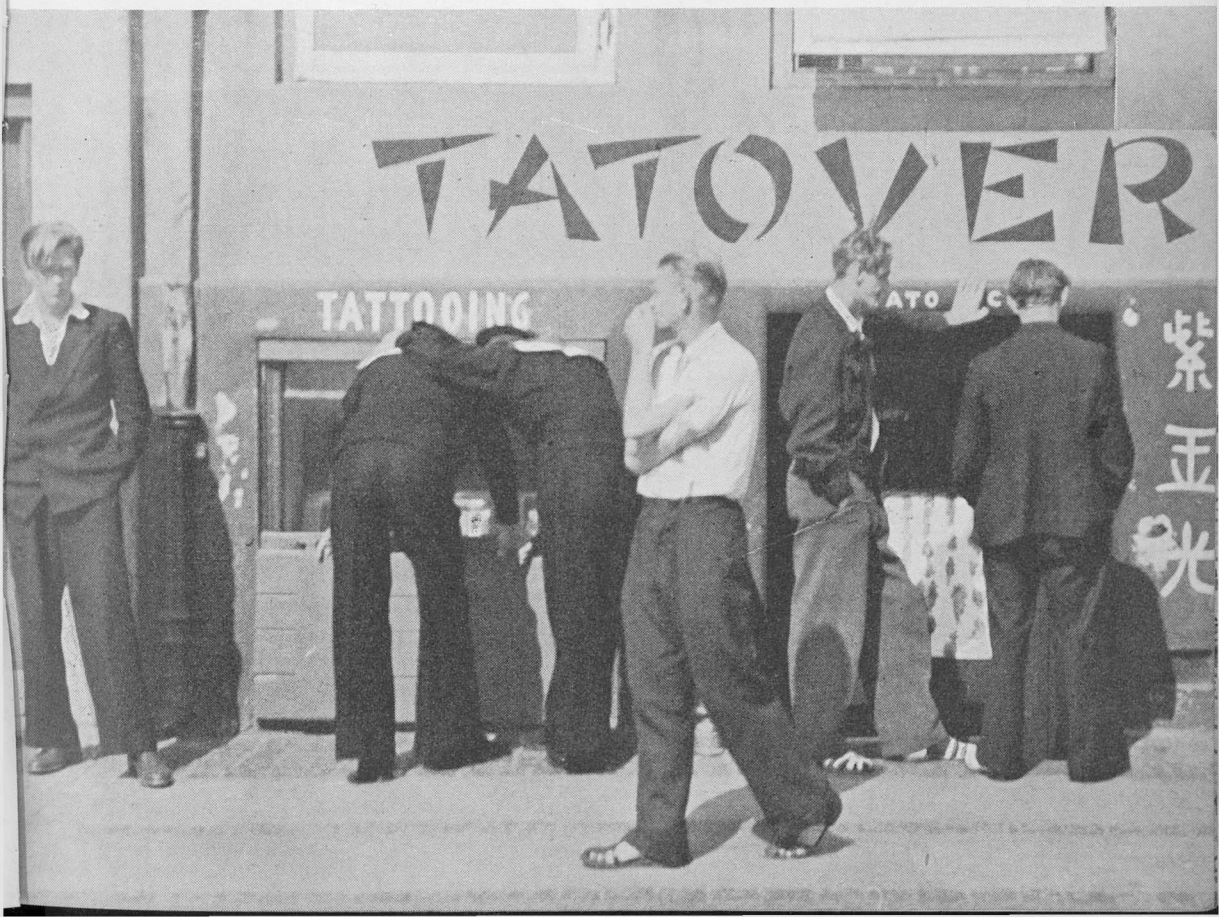

De hjemløse sover i Havnen. De finder en god tom Kasse i Havnegade eller paa Kvæsthusbroen og der kryber de sammen nogle Timer og faar lidt Søvn.

Om Dagen sidder de paa Kaffebaren. Det er et lunt Sted og en nyttig Foranstaltning i en By hvor selv billige Kafeer er dyre.

Kaffebaren har sit særlige Ry som Sortbørscentral. Det er jo forholdsvis overkommeligt at slaa ned paa en Kaffebar og ransage Gæsterne for Penge og Ejendele og sætte dem fast og give dem Dom. Klientellet, uden hvilket den sorte Børs ikke kunde eksistere, møder kun undtagelsesvis personligt for at handle. Om Dagen sidder de i Bestyrelsesmøder eller bag store Skriveborde og om Aftenen naar deres Leverandører begynder at kigge sig om efter et billigt Logi byder de Gæsterne paa ægte Varer og diskuterer uden at sænke Stemmerne de sorte Børskurser og ulovlige Varenoteringer.

Sidste

...lev ænd
...niels Hansen have
...dydet, at Skattevæsenet kunne tænke
sig at gaa med til en Aftrapning i Tje-

Husvildetallet stiger stadig

Antallet af Husvilde i Danmark er i stadig Stigning. I August Maaned var der i hele Landet 3760 Familier, der var husvilde, eller „under kommunal Boligforsorg“, som denne officielle Benævnelse er. Sammenlignet med Maaneden forinden er det en Stigning paa 58 Familier. De 3760 Familier bestod af 16,816 Personer, hvoraf de 8938 var under 15 Aar. I Juni Maaned var der 16,573 Husvilde, hvoraf de 8826 var Børn, under 15 Aar.

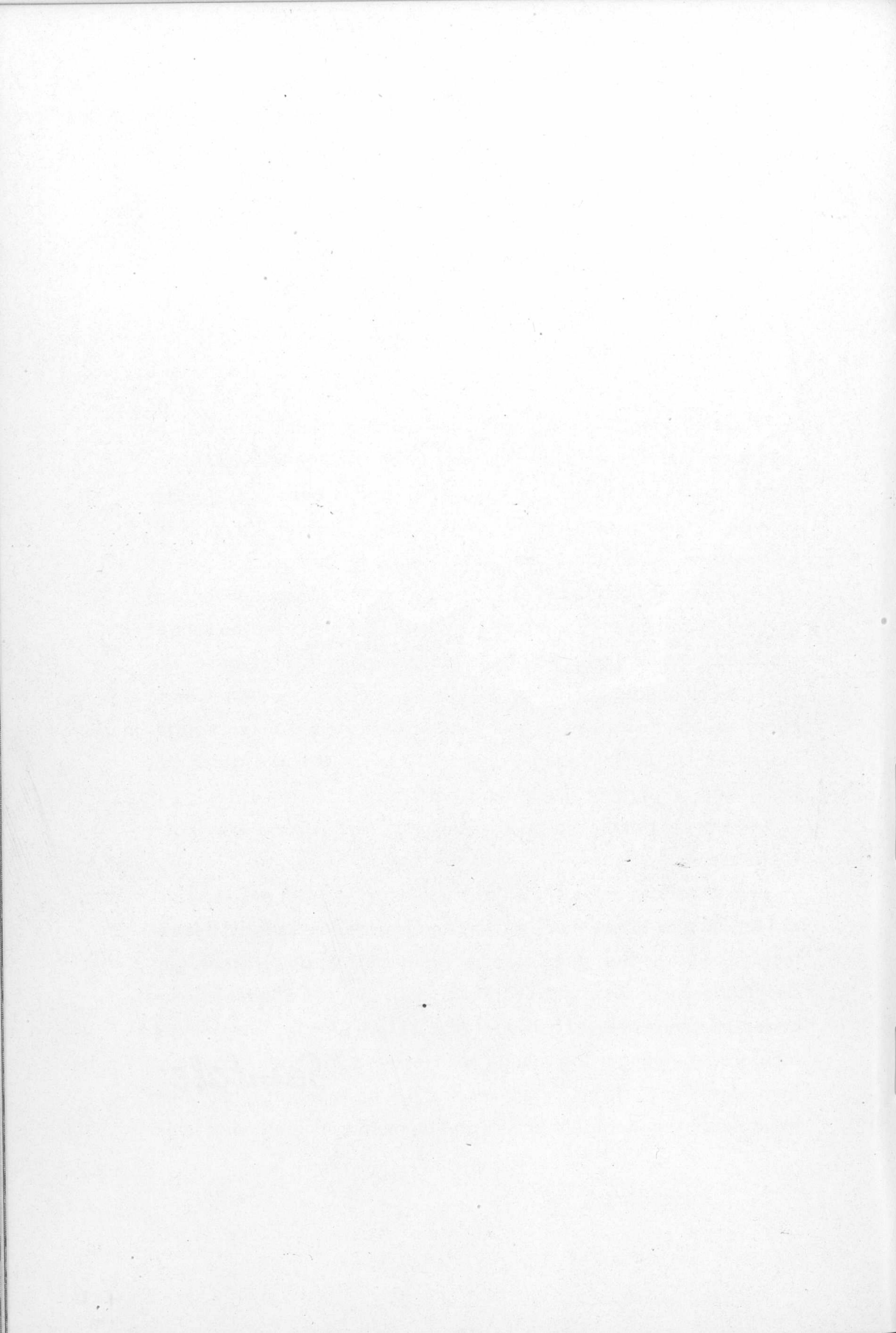
ter satte. Inden længe vilde man maaske naa til, at Regulering og Kontrol var gjort overflødig.

Hvad J. Kepe... angik var det
...ns Op... hen... same lige...
...let skul...
...D...

In...
i G...
for...
nog...
de...
Fald...
hedern...
Man...
legier...
hede...
døl...
den...
St...
probl...
Samf...
Art...
trins...
nu...
no...
b...
t...
Le...

Samtale

I Virkeligheden, siger Arkitekt Ole Buhl, fortæller Statistikken os ingenting om den virkelige Bolignød. Den kan naturligvis oplyse, hvor mange husvilde der paa et givet Tidspunkt befinder sig under offentlig Forsorg, men det Tal den kommer til giver ikke blot tilnærmelsesvis et Billede af den eksisterende Bolignød.

Løsningen af Bolignøden er først og sidst et Spørgsmaal om Byggeri — altsaa billigt Byggeri. Vi er i Øjeblikket mere end halvandet Hundrede Tusind Lejligheder bagud og hver eneste af disse ikke opførte Lejligheder betyder en Belastning af de forhaandenværende Hjem, en Sammenstuvning. Vi fik under Besættelsen ingen Byggematerialer og derfor ingen Lejligheder og da slet ikke det Antal Lejligheder vi normalt skulde have haft.

— Jamen nu er der jo gaaet halvandet Aar, kommer der ingen Materialer?

— Det gør der vel nok, men hvor bliver de af? Det er ikke svært at faa Øje paa, at der hver Dag forsvinder store Mængder af Byggematerialer ud af Byen nordpaa. Samtidig med, at der er store Vanskeligheder med at faa det Byggeri i Gang, som skal afhjælpe Bolignøden, har man ophævet Forbudet mod at lave Om- og Tilbygninger og Garagebygninger, og mange Mennesker, som under Krigen har tjent store Penge de nu for enhver Pris skal have anbragt, har faaet travlt med at modernisere Villaen og Sommerhuset, ligegyldigt hvad

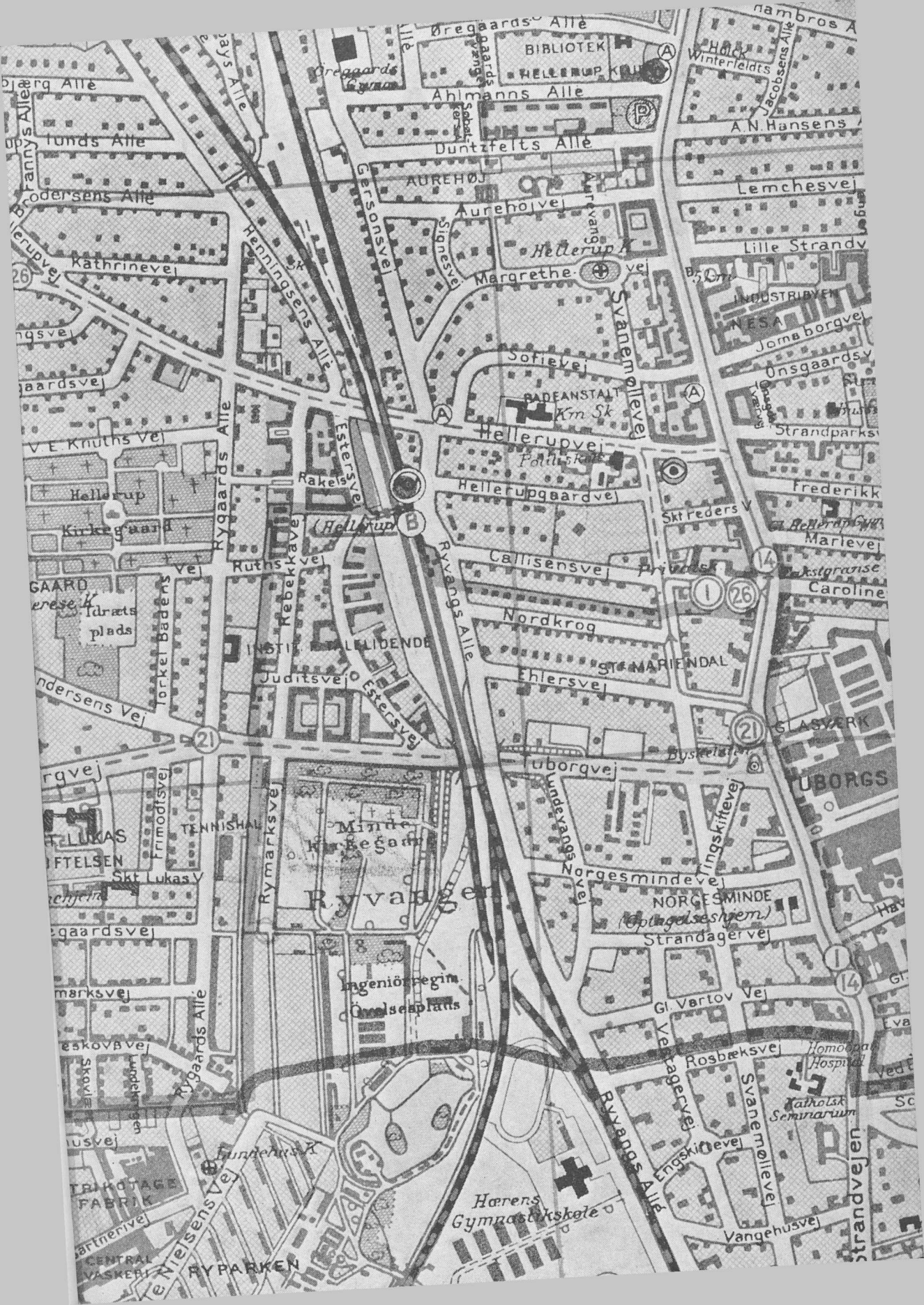
det koster. Der er kort sagt Tale om et „sort“ Byggeri. Hos Tømmerhandleren faar Manden med de store Penge det Svar: Jeg har ikke Træet i de Dimensioner De skal bruge, saa maa jeg „opskære“ det — hvorefter Manden kommer til at betale en højere Pris. Murermesteren siger: Jeg kan godt skaffe Teglsten, men skal De have de ordentlige maa De betale noget mere. Paa den Maade forsvinder Materialerne i noget socialt set ganske ligegyldigt Byggeri. Resultatet udebliver ikke. Ved en Licitation fornylig her i København var Byggeudgiften steget helt op til 300 Kr. pr. Etagemeter, medens den i Juni Maaned laa 50 Kr. lavere, en Stigning saa katastrofal at det nærmer sig Inflation. Tømrermestrene og Murermestrene siger simpelthen: Vi ved hvor svært det vil blive at faa Byggeriet i Gang, skal vi paatage os et Arbejde, som maaske bliver det eneste vi foreløbig vil paatage os, skal vi ogsaa tjene ordentligt paa det. Hvis man derfor nu skal gennemføre et Byggeri maa man skære alle Luksting væk, alt det som gør Lejligheden lækker, Lydisolering, dobbelte Vinduer, store Glasruder o. s. v. — det maa skæres væk for at de store Entreprenører kan faa deres Fortjeneste ubeskaaret. I Jylland gør samme Tendens sig gældende. Det er de store Værnemagere, der kan paatage sig Arbejdet, for de har Tildelinger i Forhold til deres Forbrug i de sidste Aar, de har Lastbiler, Stilladsbrædder og Dæk paa Bilerne. De der har holdt deres Sti ren faar ingenting.

Dette her er Vanvid, siger de store Boligselskaber. De er blevet verdensberømt paa et Byggeri, der er præget af høj Kvalitet. De siger: Vi vil ikke bygge saneringsmodent Byggeri, ikke skrabede Huse, vore Huse skal staa mange Aar ud i Fremtiden. De ser saadan paa det, at de hellere maa lave en unaturlig Efterspørgsel efter Arbejde, saa at Entreprenørerne kommer i den Situation, at de maa se at skaffe sig noget at bestille og derfor gaar ned med Fortjenesten.

Men saa længe de kan bygge for Værnemagerne og Villaejerne, gaar Forretningerne jo godt.

— Hvad kan man gøre for med omgaaende Virkning at lindre Bolignøden?

— Fordele Lejlighederne bedre. Der findes i København saa mange Værelser, at hver eneste Indbygger kunde faa sit eget Værelse at bo i. Samtidig lever 300.000 Mennesker i København under ganske utilstrækkelige Boligforhold. Tusinder og atter Tusinder af Værelser staar ubeboede Dag og Nat. Der findes for Eksempel et Villakvarter ude i Ryvangen, som paa en underlig Maade synes afgaaet ved Døden, det er store meget store Villaer med 12-15 Værelser, nogle staar tomme og i andre bor der kun meget faa Mennesker. Der er rundt regnet 400 Villaer derude og man kan være overbevist om, at de er til at købe de fleste af dem. De kunde praktisk talt uden Ombygning eller Forandringer gøres virkelig beboede, og disse Villaer kunde tilsammen uden den mindste Overbelægning rumme 8000 Mennesker. **Bare for at tage et Eksempel.**

BIBLIOTEK
HELLERUP KIRKE

Ahmanns Alle
Duntzfelts Alle

AUREHØJ
Aurehøjvej

Hellerup Kirke
Margrethevej

Sofievej
Badeanstalt
Km Sk

Hellerupvej
Hellerupgaardvej

Callisensvej
Nordkrog

Ehlersvej
Estersvej

uborgvej
Lundevangsvej

Norgesmindevej
Norgesminde
(Østergadesparken)

Strandagervej
Gl. Værtov Vej

Ryvangs Alle
Ryvangen

Minde Kirkegård
Østergadesparken

Ingeniørtegning
Østergadesparken

Hørens Gymnasials skole

Ryvangs Alle

Engskiftevej

Vangehusvej

strandvejen

nambros A
Winterfeldts
Jacobsens Alle

A.N. Hansens
Lemchesvej

Lille Strandvej

INDUSTRIVEJ
NESA
Jomborgvej

Onsgaardsvej
Strandparkvej

Frederikk
Hellerupvej
Marievej

Østergadesvej
Caroline

ST. MARIENDAL

GLASWERK
UBORGS

UBORGS

GLASWERK

UBORGS

Norgesmindevej
Norgesminde
(Østergadesparken)

Strandagervej
Gl. Værtov Vej

Ryvangs Alle

Engskiftevej

Vangehusvej

strandvejen

strandvejen

eriod.

Squatters get notice to quit

SQUATTERS at the Duchess of Bedford House flats, Kensington, London, S.W.; Abbey Lodge, St. John's Wood; and Westminster Council premises at Page-street, have been ordered to quit.

Injunctions were granted by Mr. Justice Wynn-Parry in the High Court yesterday restraining certain of the squatters from continuing to trespass in the premises. In one case, he said: "I have come unhesitatingly to the conclusion that the defendants and everybody concerned in this invasion have committed trespass and continue to commit trespass."

AL. ... RS' ANNOUNCEMENTS ... 30.

meet-
...
G...
the
rded
of a
was
...
as-
re-
ed
e

In the case of the Duchess of Bedford House squatters the order was suspended for three days, and for the Page-street squatters two days. Abbey Lodge squatters have been given until ten o'clock on Thursday morning to move out.

The Fountain Court case was adjourned until today.

In the first case, Minister of Works v. Henderson (Duchess of Bedford House), Mr. Colin Pearson, for the Minister, said proceedings had been taken so that the legal position might become quite clear to squatters.

It should be made quite clear that their unlawful act involved them in a certain civil liability to the owner of the premises to be removed.

L
P

E
P.A.
com
S. R.
accou
(Ra
Com
day.
£40,000
As
colle
aried
cer
ne

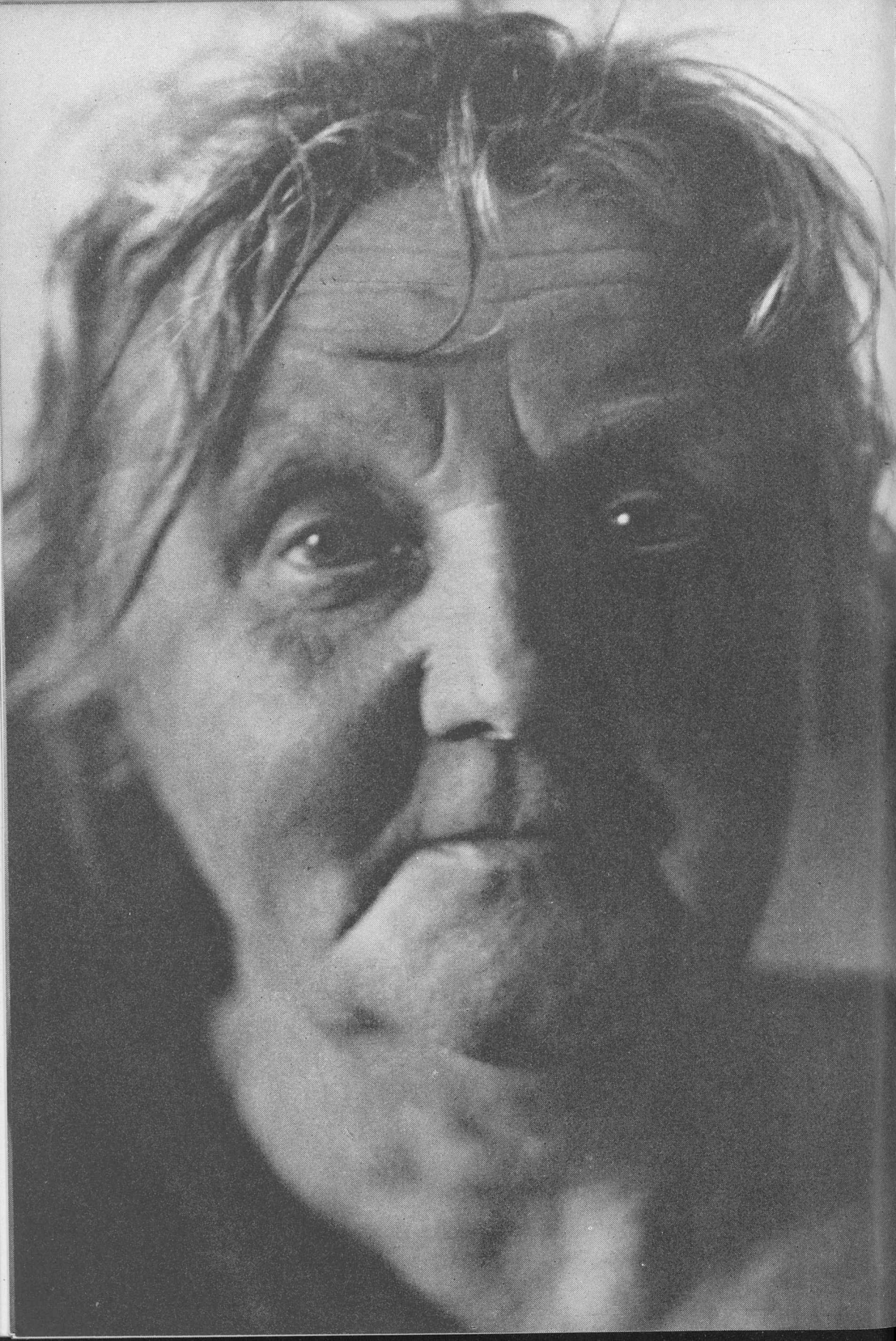

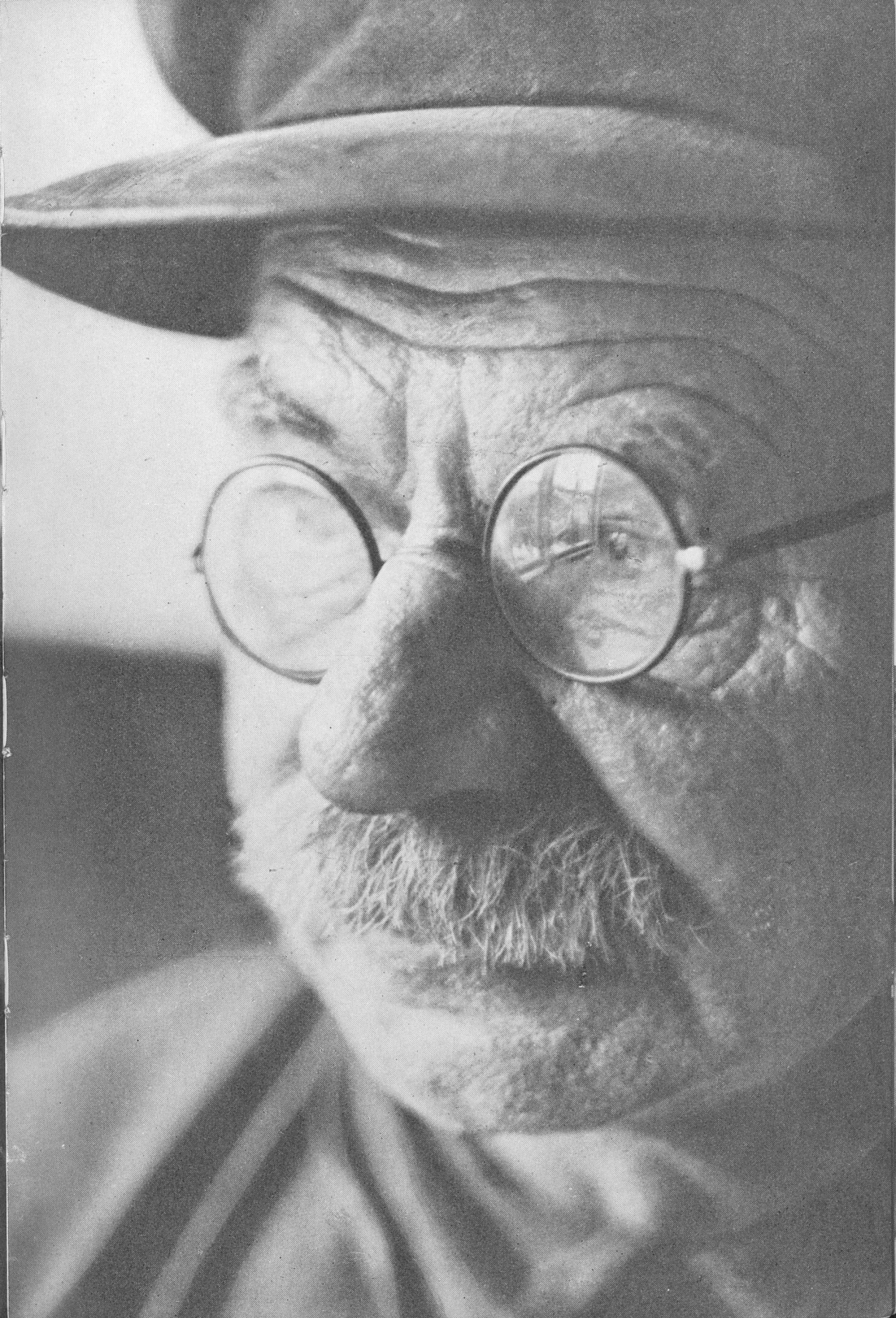
Aftencode

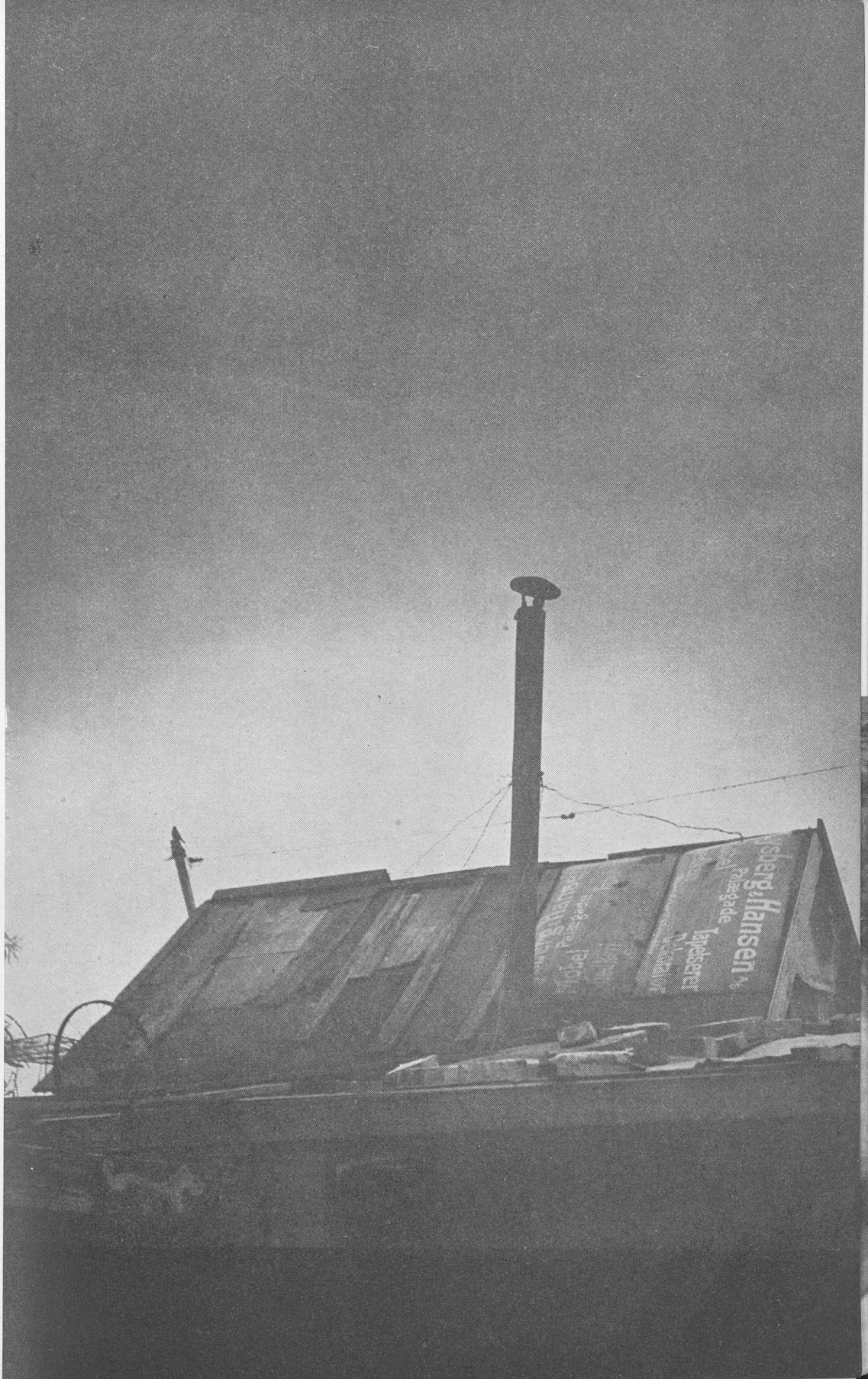
Det er en kølig Sensommeraften. Solen er ved at brænde ned. Maagerne skriger over Lossepladsen og Havet sender en skarp Duft af Tang og raadne Fisk ind over Land. Den gamle Sømand og hans Kone bor i deres Husbaad. Den er trukket langt op paa Land og har ikke haft Vand om Kølen i Aarevis.

Hr. og Fru Sømand tilbringer deres Livs Aften med at regne. Alle Steder i Kahytten ligger der beskrevet Indpakningspapir, og i Margenen af de gamle Aviser staar der Talkolonner. De adderer og subtraherer og multiplicerer og kommer inden Sengetid til det Resultat, at selv med den Forhøjelse af Aldersrenten, de har faaet, bliver der stadig ikke Raad til at udnytte Rationeringsmærkerne.

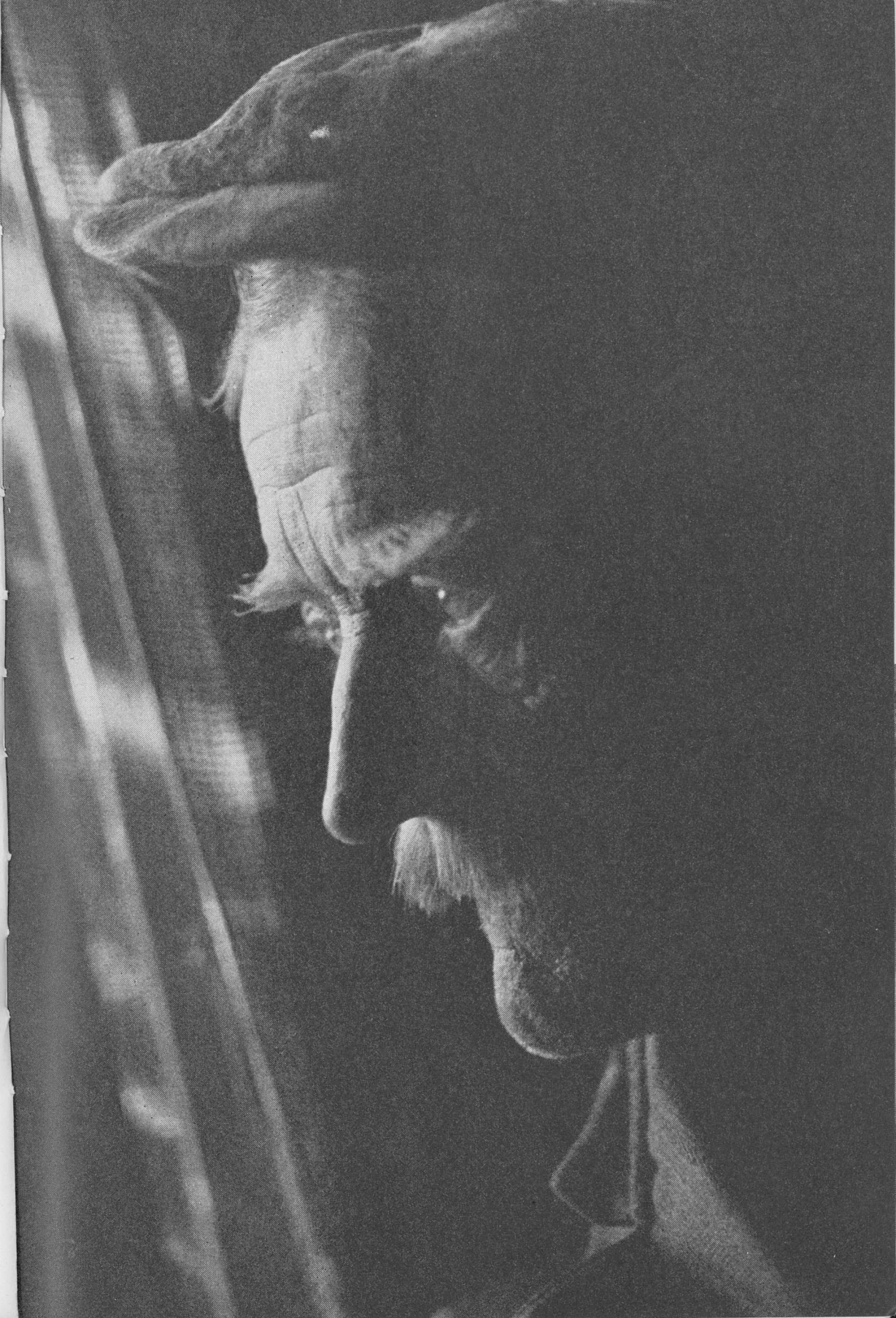
Vedberg & Hansen
Tapeleerier
København

Det er nok ikke saa stort et Antal, men alligevel helt utroligt hvor mange Aldersrentenydere i Danmark der bor under yderst primitive Forhold. De har ingen som helst Mulighed for at faa en Lejlighed og har for længst opgivet at søge om det, fordi det vil være helt umuligt for dem at betale den Husleje der forlanges.

Der bor en Mand i et Hus han selv har bygget ude i en af Byens Forstæder. Han holder lidt Høns og lever af sin Aldersrente. Han har en Hund at snakke med og et gammelt Vidunder af en Radio paa Kommoden til at underholde sig. Det kan tage baade Danmark og Sverige.

Det hænder ofte om Morgenen, at der ligger gammelt Brød, Rugbrød og Franskbrød stift som Cement og revnet, foran hans Dør.

Maagerne pirker lidt i Bunken, indtil han kommer ud af Sengen og faar det bjerget ind i Køkkenet under Hundens spændte Opmærksomhed.

Han sorterer Brødet kritisk. Nej, Ajax, siger han saa. Der var ikke noget til dig i Dag.

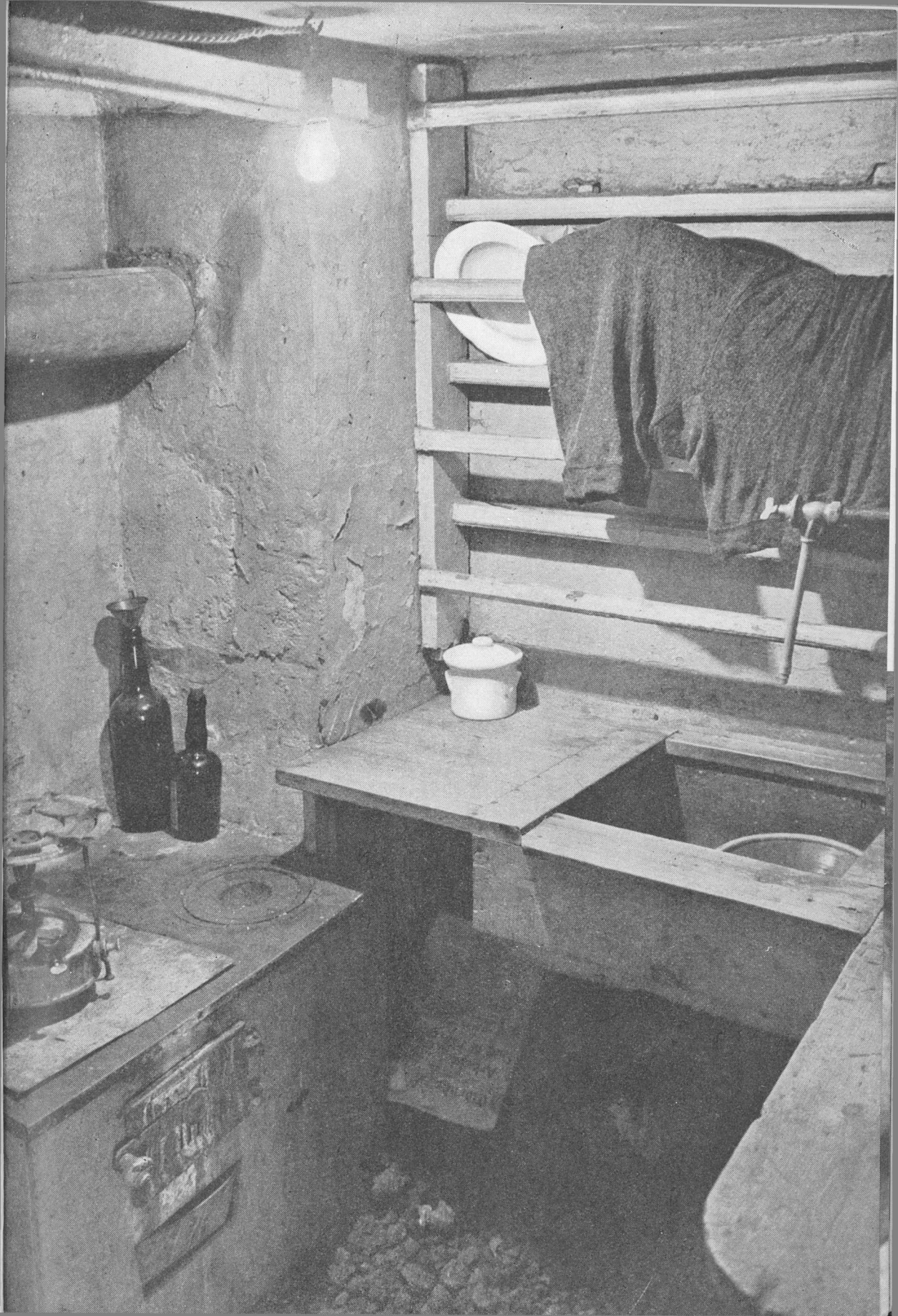

I Landemærket venter Fru Larsen sin Veninde. Det er midt om Formiddagen, Veninde-Tid. De er begge to sidst i Tres'erne og har meget at tale om.

Fru Larsen laver Kaffen paa Primus. Der er ingen Ventilation end-sige Vindu i Køkkenet, men der er en god Vask og et godt Komfur.

Stuen, som har samme Maal som en Celle i Vestre Fængsel, rummer baade Divan-Seng, Spisestuebord og en ret anselig Buffet. Saa skal man ganske vist ogsaa gaa over Divanen for at komme igennem Rummet.

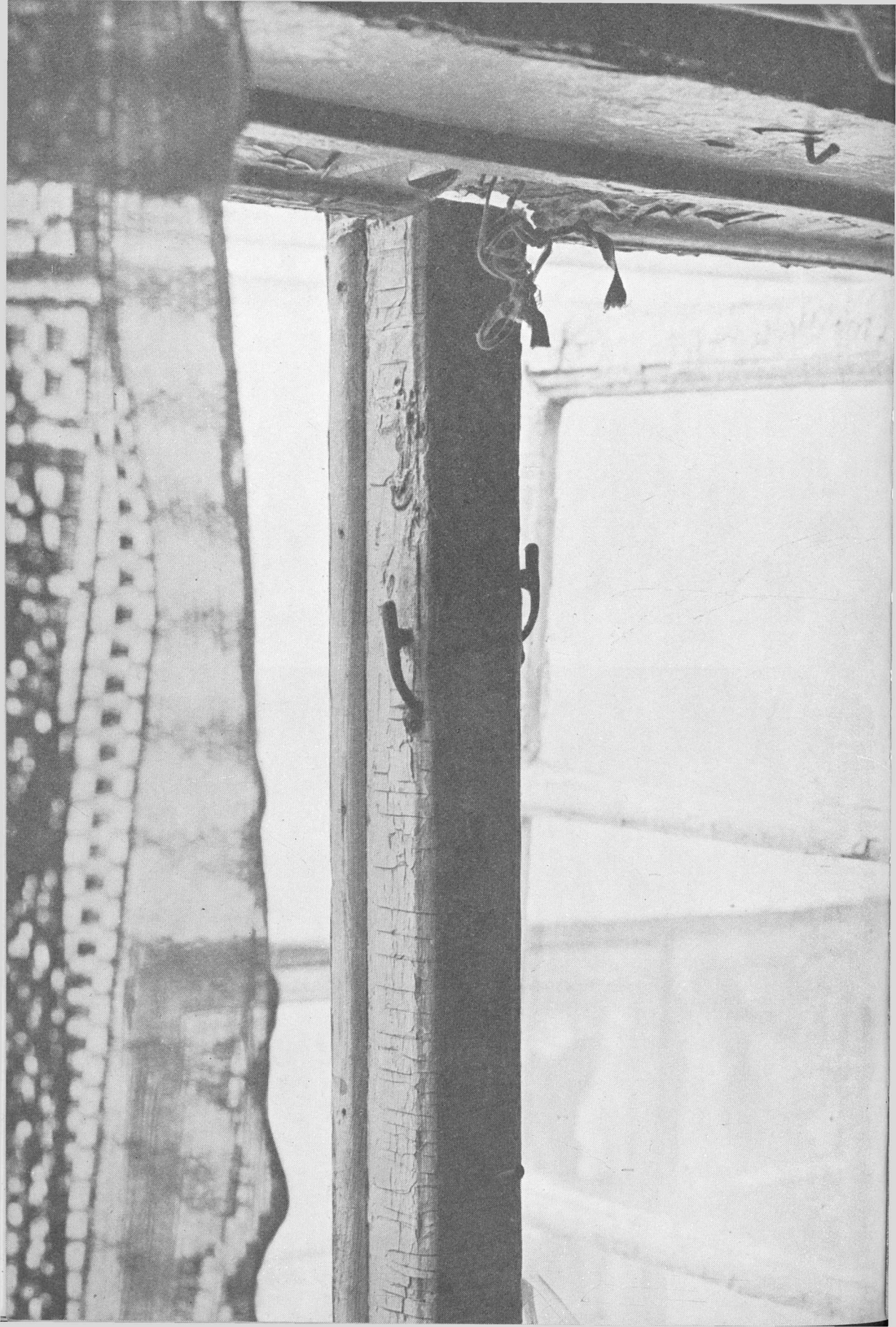
Fru Sørensen er paa Vej op ad Trappen. Hun kommer ude fra Prinsessegade paa en Omstigning. Hele Huset knager under Fru Sørensens Vægt, skønt hun er en meget spinkel Dame. Døre og Vinduer springer omtrent op af sig selv naar man kommer dem nær. Vil man aabne et Vindu maa man forsigtigt tage det ind i Lejligheden og fjerne Stolpen i Midten.

Efter Omstændighederne klarer Fru Sørensen og Fru Larsen det meget godt. Men Fru Sørensen har en Veninde til venstre Haand, og det er om hende der berettes over Kaffen.

Hun sidder i en Lejlighed i Nansensgade til en Husleje af 57 Kr. om Maaneden. Der er to Værelser og Køkken, men det er meget meget smaa Rum. Hun køber Brændsel for 360 Kr. om Aaret, Lejligheden ligger over en klam Kælder, Kulden kryber ind fra nedden. Paa denne Maade bruger hun de første 87 Kr. af sin Aldersrente. Naar Skat og Sygekasse er betalt, har hun ikke en Tikroner tilbage at leve for i en Maaned. Og nu har hun mistet Sønnens Dreng, han er kommet hjem til Forældrene igen, ham fik hun ellers 5 Kr. for om Ugen. Flytte? Der var ikke noget hun hellere vilde. I Landemærket betaler Fru Larsen 25 Kr. for Værelse og Køkken, hun faar da lidt tilovers til Paalæg og Hvidtøl.

Østerbro

for Kristus

IBLSENS HÆR

Hærberetning:

et for mang... vor Liv og
Frihed stadig er i Fare.

Stor Medfølelse samlede sig om Fru Larsen, Nørregade, der saa pludseligt mistede sin Mand d. 4. Maj. Larsen døde af Hjertelammelse.

Enkefru Larsen var nu alene med tolv Børn, heraf bor de otte hjemme, de seks er mindreaarige, de to er i Lære.

Foruden Sorgen, som laa tungt over Hjemmet, tegnede Udsigterne for

andrupvæne... gere, som denne Ins...
Interesse langt ud over Danmarks

Fremtiden sig meget usikkert.

Frelsens Hær syntes, at her maatte hjælpes og aabnede en Indsamling til Gavn for Hjemmet. Pressen ydede en god Service, og Hæren modtog ialt Kr. 2996.60, som det tre Uger senere var B. O. en stor Glæde at overrække Enkefru Larsen, hvis Taknemmelighed var meget stor. — B. O.

... Rur... regnet en halv Snes Lars...
...ingstid

Smaah... bruce... For Lersøparkens Ved...
...Planer... ger

Uge efter Uge sender Salvationisternes Armé deres energiske Troppeafdelinger ud i Byen. Med Faner og Musik marcherer de gennem de graa Gader ude paa Broerne, forbi overfyldte smaa

Lejligheder og stinkende usunde Gaarde. Der er mange Aargange i hver Bataillon, smaa Dreng og Piger, unge Frøkener med kyseindrammede Aasyn og velsiddende Uniformer, ældre Kvinder med Strenghed og Mildhed i Blikket, og i Spidsen en Mand som kalder sig selv Halleluja-Kommandør og er ledsaget af Officerer af begge Køn fra Hovedkvarteret. Gadens Børn følger oplivede med, trætte Mødre kommer til Vinduerne og lytter til det "herlige Frelsesspektakel", som de kalder det i "Krigsraabet", og jo mere smældende og festligt Spektaklet er des flere drages med og følger Salvationisterne ind i deres Helligdom, Sidegadens Tempel, hvor et Program af en Hurtighed og Afveksling som et amerikansk Radioshow faar de graa Gader og snævre Stuer og Livets alt for mange Bryderier til at forsvinde. Der synges og tales og aflægges personlige Vidnesbyrd og Instrumenterne hviler næsten ikke, kun naar Kommandøren anraaber Gud, og en Stemning af evig Fryd sænker sig over de enlige gamle og de nødlidende unge og de hjemløse. "Velkommen hjem", synger de glade Salvationister, "velkommen hjem! Engle vil staa ved den himmelske Strand..." — og en levende Forestilling om det himmelske Hjem med de mange Boliger faar Manglerne ved den lillebitte Lejlighed, faar de kolde Gader og de haarde Bænke i Byens Parker til at fortone sig bagude.

Al Respekt for Hærens sociale Arbejde og private Forsorg. Men bedre vilde det være, om de der har Magt til at lyse op i Sidegaderne ved at bygge flere og bedre Boliger kunde fyldes af en næsten religiøs Kraft og vilde gaa til Opgaven med samme hellige Iver som Salvationisterne, bedre vilde det være om "Hunger og Tørst, Nøgenhed, Sygdom og Sorg" vilde mane Myndigheder og Bygherrer til Virksomhed paa samme Maade som de Dag og Nat kalder paa Slumsøstre og faar dem til at opsøge Nøden og mildnedens Virkninger.

Timeslag

Der ligger Hus ved Hus og Tusinder af lykkelige Hjem i Danmark. Og der er draget Omsorg for, at ingen i Danmark skal lide Nød. Den sociale Lovgivning skærmer mod Sygdom og Ulykker, mod Sult og Savn og den sikrer Landets Indbyggere gode Muligheder for Uddannelse og Fremtid.

Alligevel eksisterer der Omraader, hvor den sociale Lovgivning ikke kan komme til at fungere efter sin Hensigt, hvor den kommer til at virke inden for Rammer, der er i Uorden.

Der er Titusinder af daarlige Huse og Titusinder af ulykkelige Hjem i Danmark, af Hjem som ikke er Hjem. Hjemmet er det Sted kun, som man maa have for at vide hvor man har sig selv og for at Folkeregisteret ved hvor man er. Men Forældrene maa opgive at være Forældre. Børnene tager Gaden til Far og Gaarden til Mor. Og de opgiver at være Børn.

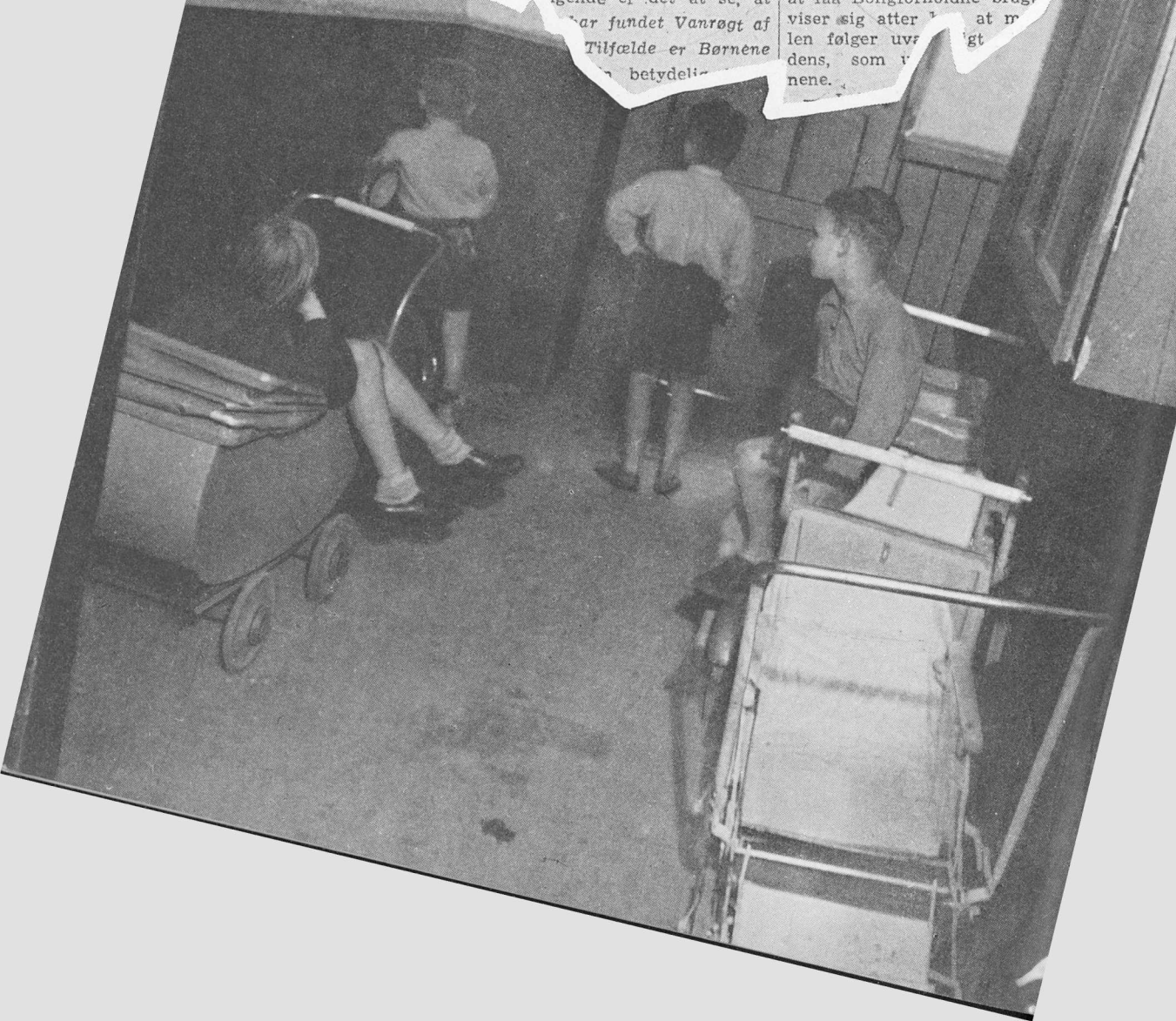
...krænkelser af Brev... og Institutioner.
... Dette er virkelig et Brud med den

179 Børn vanrøgtet i København

13 Tilfælde af Børnemishandling. - Børneværnet og de „uopdragelige Børn“

I Borgerrepræsentationens Møde i Morgen vil blive forelagt Beretningen om Børneværnets og Sundhedsplejerskernes Virksomhed i det sidste Aar. Der er i 1945 truffet forebyggende Foranstaltninger ialt 963 Børn. I 511 Tilfælde viser det sig at det er Forældrenes Forhold som har givet Anledning til Indgrebene. Det er især følgende der er fundet Vanrøgt af Forældrene i Tilfælde af Børnemishandling og Børnemishandling er af stor betydning for Børnene.

blev anbragt af Forsorgsmyndighederne, fordi Forældrene var forsvundet. I 135 Tilfælde var Forældrene fængslet, i 41 Tilfælde havde Moderen forladt Hjemmet, men kun i 3 Tilfælde var Skilsmisse eller Separation Aarsagen. Beretningen vil sikkert give vore Børneværnsautoriteter et og andet Stof til Overvejelse. De Krav, der stilles, er at tage Sigte paa at skaffe Børnene at faa Boligforholdne bragt i Orden, at man viser sig atter at man følger uopdragte Børn, som i Tilfælde af Børnemishandling er af stor betydning for Børnene.

Der sidder en Mand paa en Bænk i en Park. Han har raflet lidt og drukket lidt og nu da han er paa Vej hjem hviler han et Øjeblik.

Han har ikke noget at skynde sig efter. Der er eet Værelse og Fælleskøkken og en uoplagt Kone og nogle besværlige Unger.

Han undværer helst sin Etværelses-Stuearrest saa længe som muligt.

Men Livet er jo dejligt. Solen gaar ind i Gaarde og Stuer, den lyser over rige og fattige, over syge og sunde, over hvide og sorte.

Bare den kunde lyse Elendigheden ud af Billederne. Bare den kunde sætte Ild i svampede og fugtige Vægge — og afbrænde Husvildebarakker og usunde Ejendomme.

Ude paa Frederiksberg ligger der midlertidige Barakker for husvilde. De blev bygget under forrige Verdenskrig. Der findes Mennesker i Danmark som er blevet født i Husvildebarakker for en Mennekskealder siden og som altid har boet i Husvildebarak og ikke har nogen Udsigt til at faa det anderledes.

Der er for mange husvilde og for faa Byggematerialer.

Ude paa Godthaabsvej bliver der bygget en Otteetages Ejendom. Den ligger lige bag ved nogle Barakker fra forrige Aarhundrede.

De øverste Lejligheder koster ti Gange saa meget om Maaneden som Lejlighederne i de gamle graa og usunde Barakker.

Naar man en Dag sidder hyggeligt ved Kajen og ikke har travlt mere, har man vænnet sig til Uretfærdighederne og begriber ikke hvad man egentlig havde saa travlt for. De gamle tager Tingene som de er. Her lyder ingen Klage. De drikker deres Bajere og nyder Solnedgangen.

Maaske piner det dem lidt, naar de tænker paa Børnene. Og især paa Børnebørnene.

En skønne Dag vil der komme en Mand igennem Gaden med hvid Krave og sort Hat, og saa vil den gamles eget Boligproblem være løst paa en Maade der ikke kan kritiseres.

Men Børnene? Børnebørnene?

Skal de ikke have en bedre Tilværelse end man selv fik? Mange Gange kan Børnene kun være sikre paa at arve een Ting fra deres Forældre — Boligmangelen.

Rigsdag

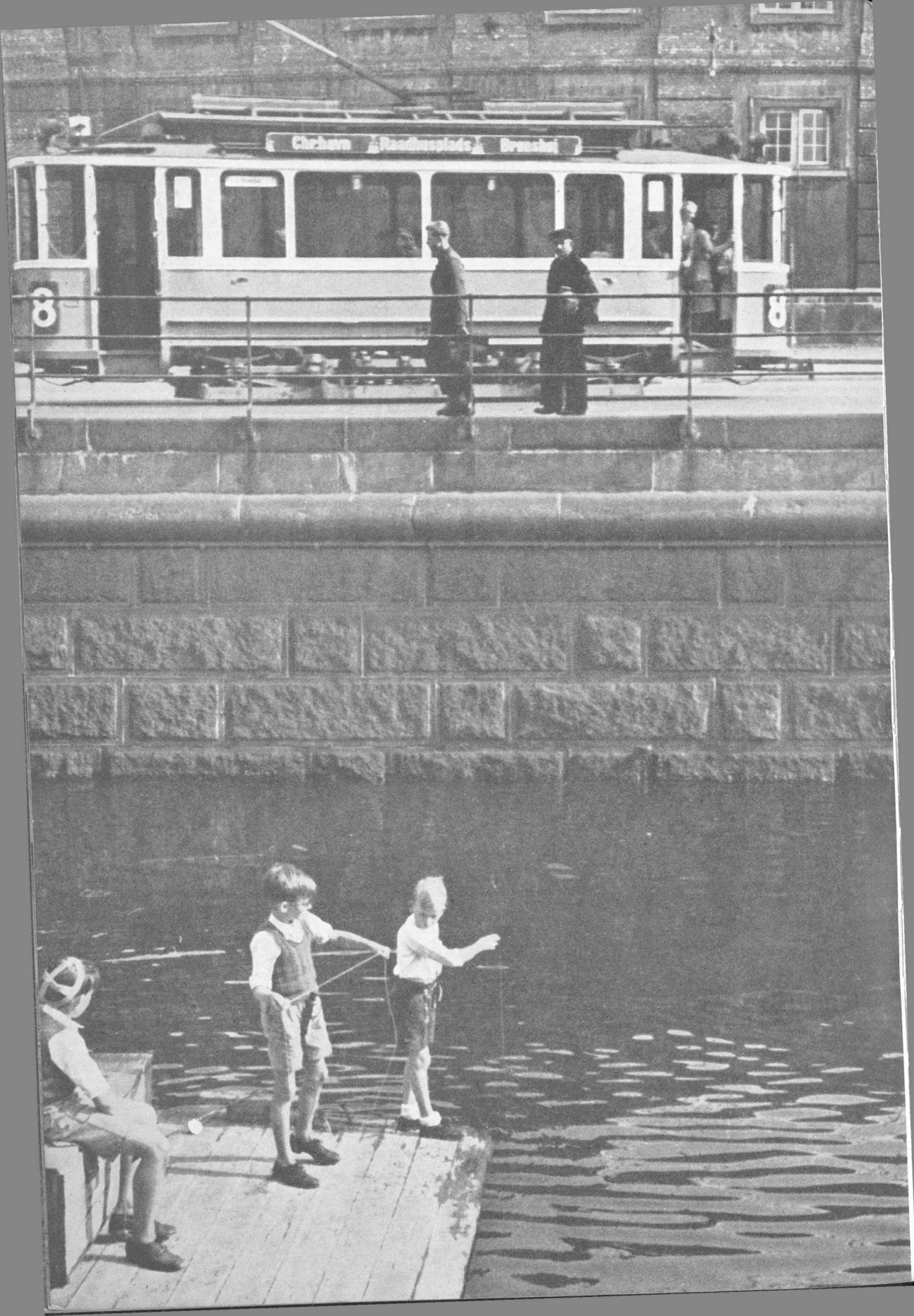
Folketingets og Landsting

Kongens Ønske, at de kon løses i Endrægti

VI haaber, at Samarbejdets Fane maa
vaje over Rigsborgen, sagde Biskop
Rosendal i sin Tale ved Rigsdagsgudstje-
nen i Gaar. Vi haaber paa stadig mere
Retfærdighed over for de Smaatstillede, og
gid Kræfterne først og fremmest maa
samles til Kamp mod den demoraliseren-
de Bolignød.

Det nytter i øvrigt ikke at bevæge sig
i ultimative Vendinger. En Rigsdagsmand
ikke forlenet med overnaturlige Kræfter,
og maa komme ud for at e...

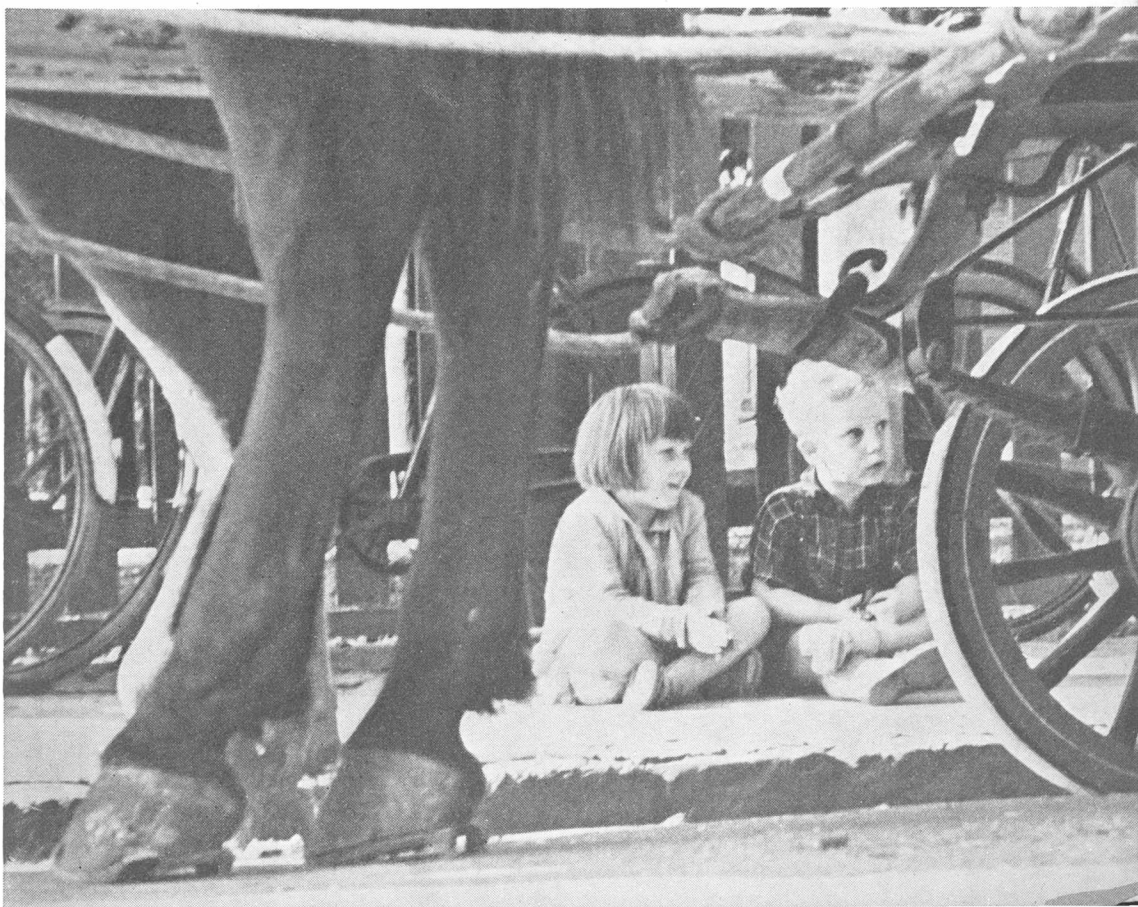

Man har gjort Bolignøden til et Spørgsmaal om Byggematerialer og Importmuligheder. De der har Magt til at løse Problemet eller eksperimenterer med Løsninger af det, har saa at sige sat sig ved Kajen og akcepteret Tingenes Tilstand. Og imedens gaar Timerne. Hver Gang Raadhusuret falder i Slag er nye Ulykker, forvoldt af Bolignød, indtruffet. Fremtidens Danmark, det Land hvis Skæbne vore Børn engang skal tage Ansvaret for, skal være et Danmark der er befriet for de store sociale Uligheder. Det skal først og fremmest være et Danmark uden Bolignød.

Det Danmark ligger, som det er nu, i Udkanten af Fantasien.

Kan vi være dette bekendt?

DYVA & JEPPESENS BOGTRYKKERI AKTIESELSKAB KØBENHAVN

f. R. à C.

Karl Roos

Kan vi være
dette bekendt?

hft. 7⁰⁰

Westermann •